

Rapport alimentatienormen versie 2012

Hierbij treft u de digitale versie aan van het rapport alimentatienormen (Tremarapport), zoals dit wordt gepubliceerd op www.rechtspraak.nl.

Mr. R.A. Eskes, rechter rechtbank Zutphen, interim voorzitter
A. Heuvelink, senior-gerechtssecretaris rechtbank Zutphen, ambtelijk
secretaris
p/a rechtbank Zutphen
Postbus 9008
7200 GJ Zutphen
tel. 0575-59 35 00
fax. 0575-59 36 60

INHOUDSOPGAVE

Inhoud	pagina
1. Voorwoord	3
2. Inleiding	4
2.1 Alimentatienormen	
2.2 Onderhoudsgerechtigde / rechthebbende	
2.3 Wanneer alimentatie?	
2.4 Maatstaven voor de bepaling van de omvang van de alimentatieverplichting	
3. Behoeft	6
3.1 Partneralimentatie	
3.2 Kinderalimentatie	
3.3 Jongmeerderjarigen	
4. Draagkracht	10
4.1 Algemeen	
4.2 Kernschema	
4.3 Verklaring van de begrippen	
4.4 "Gelijkheid boven en onder de streep"	
4.5 Draagkrachtberekening ten behoeve van kinderalimentatie	
4.6 Afwijking van het rekenmodel	
4.7 Schuldsanering	
5. Confrontatie van behoefte en draagkracht	15
5.1 Algemeen	
5.2 Ingeval partneralimentatie moet worden vastgesteld	
5.3 Ingeval naast partneralimentatie tevens kinderalimentatie moet worden vastgesteld	
5.4 Indien kinderalimentatie moet worden vastgesteld	
6. Toelichting bij de modellen voor de draagkrachtberekening	20
6.1 Modellen en tarieven	
6.2 Toelichting bij het model voor de netto methode	
6.3 Toelichting bij het model voor de bruto methode	

1. VOORWOORD

Het rapport Alimentatienormen, voor het eerst gepubliceerd in 1979, heeft in de praktijk een ruime toepassing gevonden. In dit rapport zijn sindsdien de diverse aanbevelingen en rapporten die de werkgroep alimentatienormen van de NVvR in de loop van de jaren heeft gepubliceerd in één uitgave bijeengevoegd. Periodiek, zo mogelijk in januari en juli van ieder jaar, wordt daarvan een actuele versie gepubliceerd, laatstelijk in 2010.

Sinds maart 2012 is de werkgroep een expertgroep van het landelijk overleg voorzitters familie- en jeugdsectoren (LOVF) rechtbanken en het LOVF hoven geworden. Voor de werkwijze heeft dit geen gevolgen. Het rapport, dat aanbevelingen geeft voor een eenvormige praktische invulling van de wettelijke maatstaven draagkracht en behoefte, wordt echter niet meer via de website van de NVvR gepubliceerd. Het kan geraadpleegd worden via www.rechtspraak.nl.

Naar aanleiding van de jurisprudentie van de Hoge Raad van 18 november 2011 over de richtlijn van Recofa en de werkgroep alimentatienormen is een nieuwe aanbeveling opgenomen voor de situatie waarin de onderhoudsplichtige is of wordt toegelaten tot de schuldsanering uit hoofde van de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (zie paragraaf 4.7).

Voorts is een wijziging aangebracht in de aanbeveling ten aanzien van de berekening van het inkomen van een ondernemer. De aanbeveling om in ieder geval de laatste drie jaarrekeningen over te leggen is vervangen door een ruimere opdracht aan de ondernemer om alle gegevens over te leggen die tot het vereiste inzicht in zijn financiële situatie kunnen bijdragen. Op basis van die gegevens dient te worden vastgesteld wat de ondernemer, gelet op de belangen van de onderhoudsgerechtigde, in redelijkheid mag worden geacht te kunnen bijdragen ten behoeve van de onderhoudsgerechtigde. In dat verband zijn niet alleen jaarrekeningen, maar ook kasstroomoverzichten en diverse andere stukken die inzicht kunnen geven in de bedrijfsvoering van de ondernemer van belang. Verwezen wordt naar punt 65.

Ten slotte is een kleine tekstuele verduidelijking in paragraaf 5.2 opgenomen.

Bij de punten 24 tot en met 39 wordt (al sinds 2010) aangegeven dat de tekst in bewerking is. Enerzijds door het uitvallen van de voormalige voorzitter en anderzijds door de ontwikkelingen op het gebied van de vereenvoudiging van de wijze vaststelling van kinderalimentatie, waarmee ook de werkgroep druk doende is, is het nog niet gelukt op al die punten een nieuwe tekst te formuleren. De werkgroep verwacht deze in het volgende rapport te kunnen presenteren.

Zoals altijd wordt aanbevolen kennis te nemen van het rapport 'kosten van kinderen ten behoeve van vaststelling kinderalimentatie' dat in 1994 voor het eerst is gepubliceerd en dat nog steeds relevant is.

De werkgroep alimentatienormen is - zoals gebruikelijk - collectief verantwoordelijk voor dit rapport.

Zutphen, juni 2012

mr. R.A. Eskes
rechter rechtbank Zutphen
interim-voorzitter werkgroep alimentatienormen

2. INLEIDING

2.1 Alimentatienormen

Dit rapport bevat normen of richtlijnen die bij de vaststelling van alimentatie kunnen worden gehanteerd. De werkgroep beveelt de toepassing van deze richtlijnen aan.

Alimentatie na scheiding

Bij de ontwikkeling van haar richtlijnen heeft de werkgroep voornamelijk het oog gehad op het vaststellen of wijzigen van alimentatie na echtscheiding of scheiding van tafel en bed. Het gaat daarbij om:

- een uitkering tot levensonderhoud van de gewezen echtgenoot, hierna ook aan te duiden als partneralimentatie (onder partneralimentatie wordt mede verstaan de bijdrage ten behoeve van de gewezen geregistreerde partner);
- een bijdrage van de niet-verzorgende ouder in de kosten van verzorging en opvoeding van zijn kind(eren), hierna ook aan te duiden als kinderalimentatie (onder kinderalimentatie wordt mede verstaan de bijdrage ten behoeve van al dan niet door de vader erkende kinderen).

De vaststelling van alimentatie in het kader van voorlopige voorzieningen geschiedt in principe aan de hand van dezelfde richtlijnen. In verband met het summiere karakter van de procedure zal echter vaak worden volstaan met een minder strikte toepassing.

Jongmeerderjarigen

Sinds de verlaging van de meerderjarigheidsgrens per 1 januari 1988 bestaat de verplichting van ouders om te voorzien in de kosten van levensonderhoud en studie van kinderen in de leeftijd van 18 tot 21 jaar. Met de term kosten van levensonderhoud en studie wordt in feite niets anders bedoeld dan de kosten van verzorging en opvoeding. Deze kinderen kunnen jegens hun ouders een zelfstandig recht op een bijdrage in die kosten geldend maken.

Bijstandsverhaal

De aanbevelingen in dit rapport zijn ook geschikt voor toepassing op verhaal van bijstand indien dit verhaal is gegrond op een onderhoudsverplichting. Overigens kan de verhaalsprocedure specifieke vragen opwerpen, bijvoorbeeld van bestuursrechtelijke aard, die buiten het bestek van dit rapport vallen.

2.2 Onderhoudsgerechtigde / rechthebbende

De gewezen partner en de jongmeerderjarige zijn ter zake van hun onderhoudsaanspraken zowel onderhoudsgerechtigde als rechthebbende. Bij kinderalimentatie ligt dit anders: het kind is onderhoudsgerechtigde maar de verzorgende ouder of voogd is rechthebbende ter zake van de bijdrage in de kosten van verzorging en opvoeding. Bij de vaststelling van kinderalimentatie wordt rekening gehouden met eigen inkomsten c.q. draagkracht van de verzorgende ouder.

2.3 Wanneer alimentatie?

Wettelijke onderhoudsverplichtingen

De Wet bepaalt wie gehouden zijn tot het verstrekken van levensonderhoud. Een verplichting kan voortvloeien uit een huwelijk of geregistreerd partnerschap (partneralimentatie) of uit bloed- of aanverwantschap of gezamenlijk gezag (kinderalimentatie, een bijdrage voor jongmeerderjarigen, enz.).

Rangorde onderhoudsgerechtigden

Indien een persoon verplicht is levensonderhoud te verstrekken aan twee of meer personen en zijn draagkracht onvoldoende is om dit volledig aan allen te verschaffen, hebben zijn kinderen en stiefkinderen die de leeftijd van een en twintig jaren nog niet hebben bereikt voorrang boven alle andere onderhoudsgerechtigden. Deze voorrangsregel leidt ertoe dat allereerst de kinderalimentatie wordt bepaald en dat pas daarna wordt beoordeeld of ook nog ruimte bestaat voor het opleggen van partneralimentatie.

Behoeftigheid

Men is behoeftig indien men zelf niet in het eigen levensonderhoud kan voorzien, dat wil zeggen indien men zelf daartoe de nodige middelen mist en die ook in redelijkheid niet kan verwerven.

De verplichting van (stief)ouders jegens hun minderjarige en jongmeerderjarige (stief)kinderen bestaat onafhankelijk van de vraag of sprake is van behoeftigheid. Bij alle andere betrekkingen bestaat slechts een recht op alimentatie voor degene die behoeftig is.

2.4 Maatstaven voor de bepaling van de omvang van de alimentatieverplichting

Wettelijke maatstaven

De wettelijke maatstaven voor de bepaling van het bedrag dat voor levensonderhoud verschuldigd is, zijn de behoefte van de onderhoudsgerechtigde en de draagkracht van de onderhoudsplichtige.

Bij partneralimentatie kunnen daarnaast niet-financiële factoren een rol spelen. Deze blijven in het rapport onbesproken.

Behoeftige en draagkracht

Deze begrippen staan in dit rapport centraal.

Behoeftige is - ook bij kinderen - een voorwaarde voor vaststelling van alimentatie. Volgens vaste jurisprudentie kan niet worden uitgegaan van een absoluut behoeftebegrip: behoefte houdt niet op bij het bestaansminimum. Het bestaan en de omvang van de behoefte hangen af van de individuele omstandigheden en moeten van geval tot geval worden bepaald. Allerlei omstandigheden kunnen een rol spelen. Een concrete richtlijn geeft de werkgroep slechts ten aanzien van de kosten van minderjarige kinderen. Voor wat betreft de vaststelling van de behoefte aan partneralimentatie bevat hoofdstuk 3, naast een aantal mogelijk relevante factoren (neergelegd in de jurisprudentie van de Hoge Raad), thans ook een in de praktijk ontwikkelde vuistregel.

Met het oog op de draagkrachtbepaling is een stelsel van gedetailleerde aanbevelingen ontwikkeld. Na een uiteenzetting van de berekeningssystematiek in hoofdstuk 4 volgt een puntsgewijze bespreking aan de hand van rekenmodellen in hoofdstuk 6.

Maximum

De vast te stellen alimentatie mag de behoefte niet overstijgen, evenmin de draagkracht. De laagste van de twee vormt dus het maximum. De omstandigheden van partijen kunnen aanleiding geven de alimentatie lager dan dit maximum vast te stellen. De 'confrontatie' van behoefte en draagkracht komt aan de orde in hoofdstuk 5.

3. BEHOEFTE

3.1 Partneralimentatie

Medebepalend voor de vaststelling van de behoefte van de onderhoudsgerechtigde is de welstand waarin partijen tijdens hun huwelijk (geregistreerd partnerschap) hebben geleefd. Voorts zijn alle relevante omstandigheden van belang, waaronder het inkomsten- en uitgavenpatroon tijdens de laatste jaren van het huwelijk, aan de hand waarvan voor wat betreft de kosten van levensonderhoud het inkomensniveau kan worden bepaald waarop de onderhoudsgerechtigde na beëindiging van het huwelijk in redelijkheid aanspraak kan maken. Afhankelijk van de omstandigheden zal ook de mogelijkheid tot vermogensvorming in beginsel een rol spelen bij het beoordelen van de welstand waarin de echtelieden hebben geleefd. De behoefte zal daarnaast zo veel mogelijk aan de hand van concrete gegevens over de reële of de met een zekere mate van waarschijnlijkheid te verwachten kosten van levensonderhoud worden bepaald. In hoeverre de vaste lasten en de overige globaal te schatten uitgaven of reserveringen voor te verwachten lasten van de onderhoudsgerechtigde redelijk zijn, zal mede beoordeeld moeten worden naar de mate van welstand zoals deze op vorenbedoelde wijze is vastgesteld.¹

Werkelijke of fictieve (in redelijkheid te verwerven) eigen inkomsten van de onderhoudsgerechtigde, ook die uit vermogen, verminderen de alimentatiebehoefte. Onder omstandigheden kan het redelijk zijn te verlangen op dit vermogen in te teren. Een inkomensvermindering van de onderhoudsgerechtigde mag bij de bepaling van diens behoefte slechts dan buiten beschouwing worden gelaten indien de onderhoudsgerechtigde uit hoofde van zijn verhouding tot de onderhoudsplichtige zich met het oog op diens belangen had behoren te onthouden van gedragingen die tot die inkomensvermindering hebben geleid². Een nieuwe relatie van de onderhoudsgerechtigde die niet het karakter heeft van 'samenleven als ware men gehuwd' of 'als ware men geregistreerd partner' kan behoefteverlagend werken. De behoefte van de onderhoudsgerechtigde kan mede omvatten de premie voor een voorziening na overlijden van de onderhoudsplichtige (artikel 1: 157 lid 2 BW). Een recht op huurtoeslag is van aanvullende aard en dient bij het bepalen van de behoefte geen rol te spelen³. Kosten voor rechtsbijstand kunnen de behoefte beïnvloeden als daarvoor een schuld is aangegaan⁴.

Aan de hand van het rekenmodel voor de bepaling van het draagkrachtloos inkomen dat als losse bijlage bij dit rapport hoort, kan men tevens de minimumbehoefte van de onderhoudsgerechtigde bepalen. Tot die minimumbehoefte zijn dan de strikt noodzakelijke lasten te rekenen, net zoals bij de onderhoudsplichtige: de bijstandsnorm voor de kosten van levensonderhoud, een redelijke woonlast, de premie zorgverzekeringswet (hierna: ZVW) en andere noodzakelijke lasten. Lasten die meer tot de luxe uitgaven zijn te rekenen die men tijdens het huwelijk gewend was - voor zover die in de gegeven situatie redelijk zijn en dan deel uitmaken van de totale behoefte - zoals een auto, kan men, net als bij de onderhoudsplichtige, beter niet tot deze minimumbehoefte rekenen. Deze uitgaven dienen te worden bestreden uit de zogenaamde 'vrije' ruimte die resteert na aftrek van het draagkrachtloos inkomen. Dit betekent dat de 'vrije' ruimte zodanig moet zijn dat daarmee de extra lasten, dat wil zeggen het deel van de behoefte dat uitstijgt boven de minimum behoefte, kunnen worden betaald (zie verder hoofdstuk 5.2.)

De bepaling van de behoefte aan partneralimentatie is maatwerk. In standaardgevallen is het echter mogelijk de netto behoefte van de onderhoudsgerechtigde te berekenen aan de hand van een vuistregel die ervan uitgaat dat het besteedbaar gezinsinkomen, na aftrek van de kosten van kinderen, beschikbaar was voor de kosten van levensonderhoud van beide partijen. Omdat een alleenstaande duurder uit is dan een samenwoner, wordt de helft van het te verdelen inkomen met 20% verhoogd. De behoefte kan dan gelijkgesteld worden aan 60% van het netto gezinsinkomen (te bepalen zonder rekening te houden met de fiscale voordelen als gevolg van fiscale aftrek van hypotheekrente, premie lijfrente, premie arbeidsongeschiktheidsverzekering e.d., en, indien berekend volgens de bruto methode: na aftrek van de door werkgever of uitkeringsinstelling vergoede inkomensafhankelijke bijdrage ZVW), verminderd met de kosten van de kinderen (doorgaans berekend volgens de tabel kosten kinderen). De uitkomst kan zonodig gecorrigeerd worden met het oog op redelijke lasten van de onderhoudsgerechtigde na de scheiding.

¹ HR 19 december 2003, NJ 2004, 140

² HR 24 april 1998, NJ 1998, 603

³ HR 27 januari 1995, NJ 1995, 291

⁴ HR 9 februari 2001, NJ 2001, 216

3.2 Kinderalimentatie

Behoeftte aan kinderalimentatie

Voor de vaststelling van de behoefte aan een bijdrage in de kosten van verzorging en opvoeding van kinderen is in samenwerking met het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (het NIBUD) een systeem ontwikkeld, gebaseerd op CBS-cijfers, dat is neergelegd in het rapport 'Kosten van kinderen ten behoeve van vaststelling kinderalimentatie', voor het eerst gepubliceerd in *Trema* 1994, p. 127 e.v., dat hierna is opgenomen als bijlage 1.

Terminologie

De werkgroep hanteert de volgende terminologie:

- kosten van een kind: het totaal per maand aan het kind bestede bedrag;
- eigen aandeel ouders in de kosten van het kind: dat deel van de kosten dat door de ouders per maand uit hun eigen inkomen (dus zonder bijtelling van de kinderbijslag) wordt bestreden; dat zijn dus de hiervoor bedoelde kosten van kinderen minus de kinderbijslag;
- behoefte aan kinderalimentatie: dat deel van de kosten van een kind dat niet door de kinderbijslag en de financiële bijdrage van de verzorgende ouder kan of hoeft te worden bestreden.

Uitleg van het systeem

Blijkens CBS-onderzoek besteden ouders een bepaald percentage van het gezinsinkomen aan hun kinderen. Uit dat onderzoek blijkt voorts dat naarmate er meer kinderen tot het huishouden behoren, de totale kosten van de kinderen weliswaar stijgen maar dat de gemiddelde kosten per kind daartegenover dalen. De in het rapport kosten kinderen van 1994 genoemde percentages, gebaseerd op onderzoek van het CBS in de periode 1990 – 1995, bedragen met ingang van 1 januari 2006 voor 1, 2, 3 en 4 kind(eren) respectievelijk 17, 26, 33 en 40% van genoemd gezinsinkomen plus kinderbijslag. Er bestaat geen aanleiding te veronderstellen dat die percentages thans significant zijn gewijzigd. Voor de bepaling van het eigen aandeel van de ouders in de kosten van kinderen is de kinderbijslag van de gevonden kosten afgetrokken.

De aldus verkregen gegevens zijn verwerkt in de tabel die in de bijlage 'tarieven en tabellen' onder 28 is opgenomen en die jaarlijks wordt aangepast.

Volgens de tabel wordt bij hetzelfde inkomen het eigen aandeel van de ouders in de kosten van kinderen lager naarmate er meer kinderen zijn en naarmate de kinderen ouder worden. Dit wordt veroorzaakt doordat de kinderbijslag per kind stijgt naarmate er meer kinderen zijn en naarmate zij ouder worden, terwijl de gemiddelde kosten per kind dalen naarmate er meer kinderen zijn en doordat de leeftijd niet bepalend is voor de uitgaven voor de kinderen.

Het gebruik van de tabel eigen bijdrage kosten van kinderen

a) Het inkomen

Met 'inkomen' in de tabel is bedoeld het netto gezinsinkomen tijdens het huwelijk (de relatie), dus van beide ouders opgeteld, dan wel na de (echt)scheiding het netto inkomen van de ouder(s) afzonderlijk, dus niet bij elkaar opgeteld, ingeval dit inkomen het voormalige gezinsinkomen te boven gaat. Dit netto inkomen dient volgens de thans geldende alimentatienormen te worden bepaald: afhankelijk van het soort inkomen volgens de bruto of netto methode. Indien de bruto methode wordt gebruikt, dient het gevonden besteedbare inkomen te worden verminderd met de door werkgever of uitkeringsinstelling vergoede inkomensafhankelijke bijdrage ZVW. Geen rekening wordt gehouden met de fiscale voordelen als gevolg van fiscale aftrek van hypotheekrente, van premie lijfrente en premie arbeidsongeschiktheidsverzekering.

Toelichting

De tabel is ontworpen om bij de vaststelling van kinderalimentatie te beschikken over eenduidige richtlijnen voor de vaststelling van de behoefte van de kinderen aan een bijdrage in hun kosten van verzorging en opvoeding door de niet-verzorgende ouder. Zolang ouders niet gescheiden zijn, is het

gezinsinkomen bepalend voor de uitgaven die ten behoeve van het kind worden gedaan. Dit gezinsinkomen moet dan ook de maatstaf zijn bij het hanteren van de tabel, ook na de (echt)scheiding. Dit impliceert een duidelijke keus: de kinderen moeten in beginsel niet slechter af zijn na en door de (echt)scheiding van hun ouders.

Hoewel de tabel ziet op kosten van minderjarige kinderen beveelt de werkgroep aan om in het geval dat op het moment van de scheiding één of enkele tot het gezin behorende kinderen jongmeerderjarig zijn en de/het andere(n) minderjarig, uit te gaan van de situatie dat alle kinderen minderjarig zijn. Bepalend is immers wat normaliter voor alle kinderen werd uitgegeven.

Bij het hanteren van de tabel moet niet uit het oog worden verloren dat deze slechts bedoeld is om als toetssteen te dienen voor hetgeen de kinderen kosten. Pas bij de berekening van de draagkracht zal blijken of de gevonden draagkracht oplegging van het gevonden 'eigen aandeel' als alimentatie toelaat. Als beide ouders inkomen hebben kan een draagkrachtvergelijking worden gemaakt (zie verder hoofdstuk 5.4).

De werkgroep heeft in de najaarsvergadering van 2005 besloten te adviseren om de in de tabel bij het rapport opgenomen bedragen te extrapoleren tot een netto gezinsinkomen van € 5.000 per maand. De tabel is in dat verband aangepast. De werkgroep gaat ervan uit dat de uit onderzoek blijkende percentages van het inkomen die aan de kosten van de kinderen worden besteed, tot aan het genoemde gezinsinkomen met een grote mate van waarschijnlijkheid ook nog gelden.

Verlaging of wegvallen van een inkomen na de (echt)scheiding behoort, op grond van het hiervoor gekozen uitgangspunt dat het welvaartsniveau ten tijde van de (echt)scheiding in beginsel bepalend is voor de kosten van de kinderen, op die kosten geen invloed te hebben. Wel kan een dergelijke wijziging gevolgen hebben voor de draagkracht om een bijdrage in de kosten te betalen.

Verhoging van het inkomen van een ouder voor zover dit hoger is dan het (gezins)inkomen tijdens het huwelijk behoort in beginsel wel invloed uit te oefenen op de vaststelling van de behoefte: indien het huwelijk zou hebben voortgeduurd, zou die verhoging immers ook een positieve invloed hebben uitgeoefend op het bedrag dat ten behoeve van de kinderen zou zijn uitgegeven. Voor het geval het inkomen van een ouder het voormalige gezinsinkomen overschrijdt, is daarom dat hogere inkomen de maatstaf voor de bepaling van de kosten van de kinderen.

De behoefte van een kind dat nooit in gezinsverband met beide ouders heeft geleefd, wordt bepaald aldus, dat het gemiddelde wordt genomen van de behoefte berekend op basis van het inkomen van de ene ouder en de behoefte op basis van het inkomen van de andere (de inkomens dienen dus *niet* bij elkaar te worden opgeteld!). De aldus gevonden behoefte kan vermeerderd worden met de netto kosten van kinderopvang, dus na aftrek kinderopvangtoeslag en tegemoetkoming in die kosten door een werkgever. Als het om een eerste vaststelling gaat en de ouder bij wie het kind woont nog niet de beschikking heeft over een bijdrage van de andere ouder, kan volstaan worden met een globale schatting van de kosten van het kind⁵.

b) *Correcties voor bijzondere kosten*

In de tabelbedragen zijn alle normale kosten zoals die voor voeding en kleding begrepen. Bepaalde extra kosten zijn echter zo uitzonderlijk dat deze niet begrepen kunnen zijn in de standaardbedragen voor de kosten van kinderen.

In welke gevallen de tabelbedragen (naar boven toe) moeten worden bijgesteld, kan slechts in globale termen worden aangegeven omdat allerlei kosten/activiteiten uitwisselbaar zijn. Wanneer bijvoorbeeld in de kosten van kinderen een bepaald bedrag begrepen is voor 'ontspanning', dan kan dat bedrag op verschillende manieren worden ingevuld: van voetbal tot paardrijden of van computergame tot vioolles. Voorts blijkt dat hogere uitgaven aan de ene uitgavenpost samengaan met lagere uitgaven aan een andere post. Met andere woorden, wanneer een gezin meer dan gemiddeld aan kleding besteedt, behoeft dat niet te betekenen dat er voor de post kleding een correctie moet plaatsvinden. Gebleken is dat men zich hiervoor bezuinigingen getroost op een andere post.

⁵ HR 27 februari 2004, NJ 2004, 283

Correctieposten betreffen dus kosten die niet of onvoldoende in de gehanteerde kosten van kinderen zijn verdisconteerd en welke bovendien niet te compenseren zijn met andere uitgavenposten. Voorbeelden van kosten die volgens de werkgroep in aanmerking komen voor correctie zijn de kosten van een gehandicapt kind, kosten van topsport, privé-lessen en extra hoge schoolgelden. Volgens de tekst van het rapport 'Kosten van kinderen' behoren ook hoge oppaskosten in verband met de verwerving van inkomsten tot de categorie bijzondere kosten die niet in de tabel verwerkt zijn. Uit onderzoek van het CBS is echter gebleken dat bij een echtpaar oppaskosten niet leiden tot in totaal hogere kosten van kinderen. Kennelijk worden in die situatie hoge oppaskosten c.q. kosten van kinderopvang gecompenseerd met lagere uitgaven aan een andere post. Als er sprake is van een alleenstaande ouder leiden hoge oppaskosten echter wel tot in totaal hogere kosten van kinderen. Daarom beveelt de werkgroep thans aan in geval er sprake is van een alleenstaande ouder met hoge kosten van kinderopvang, allereerst de desbetreffende kosten vóór de scheiding af te trekken van het netto besteedbaar gezinsinkomen en uitgaande van het dan resterende gezinsinkomen de behoefte van de kinderen te berekenen aan de hand van de tabel eigen aandeel van ouders in de kosten van kinderen. Vervolgens kan de behoefte worden vastgesteld door de werkelijke kosten van kinderopvang na de scheiding (dus na aftrek van de kinderopvangtoeslag en de werkgeversbijdrage in die kosten) op te tellen bij het in de tabel gevonden bedrag.

c) *Eigen inkomsten van de rechthebbende*

Indien de verzorgende ouder als rechthebbende ter zake van de kinderalimentatie zelf inkomsten geniet, ligt het voor de hand aan die ouder een aan de eigen draagkracht naar rato aangepast aandeel in de kosten van de kinderen toe te rekenen. Bij de bepaling van dit aandeel moet rekening gehouden worden met eventuele andere relevante omstandigheden (zie ook hoofdstuk 5.4).

d) *Hoger aanbod*

De tabel geeft een richtlijn voor de bepaling van de redelijkerwijs in de desbetreffende inkomensklasse te maken kosten voor kinderen. De werkgroep acht deze richtlijn realistisch en beveelt daarom het gebruik ervan aan. Dit neemt natuurlijk niet weg dat ouders hogere bedragen kunnen overeenkomen.

3.3 Jongmeerderjarigen

Voor de vaststelling van de behoefte van jongmeerderjarigen, meestal studerende die een uitkering in het kader van de Wet Studiefinanciering (hierna: WSF) ontvangen, zijn nog geen maatstaven ontwikkeld. De WSF geeft de student recht op een basisbeurs en een OV-studentenjaarkaart onafhankelijk van het inkomen van de ouders. Afhankelijk van het inkomen van de ouders kan een student aanspraak maken op een aanvullende beurs. Ten slotte kan een student ongeacht het inkomen van de ouders aanspraak maken op een rentedragende lening welke, gelet op de terugbetalingsverplichting, niet als behoefteverlagend dient te worden beschouwd.

De WSF-norm voor studenten is in verschillende posten onderverdeeld. Deze posten zijn: levensonderhoud, premie ZVW, studiekosten (boeken, schrijfmateriaal, etc.) en onderwijsbijdrage (collegegeld, etc.). Het lijkt raadzaam voor de behoeftebepaling van studerende kinderen hierbij aansluiting te zoeken. Juist omdat deze norm in posten is onderverdeeld, is het voor studerende eenvoudig aan te tonen dat zij voor een bepaalde post een hoger budget nodig hebben. Overigens stellen zij veelal zelf hun behoefte op het bedrag van de in het kader van de WSF bepaalde, niet rechtens afdwingbare, ouderbijdrage.

4. DRAAGKRACHT

4.1 Algemeen

Het rekensysteem dat hieronder wordt geschetst, is ontwikkeld voor de bepaling van de draagkracht van de onderhoudsplichtige en de op basis daarvan maximaal op te leggen alimentatieverplichting. De bepaling geschiedt aan de hand van de modellen die bij dit rapport zijn gevoegd. In die modellen is het rekensysteem uitgewerkt. In de meeste gevallen kan met de vaststelling van de aldus gevonden 'maximale' alimentatie worden volstaan omdat aanstonds duidelijk is dat deze ontoereikend is om volledig in de behoefte van de onderhoudsgerechtigde(n) te voorzien.

Het gedeelte van de berekening dat betrekking heeft op de bepaling van het draagkrachtloos inkomen kan ook op de onderhoudsgerechtigde worden toegepast om diens minimumbehoefte te berekenen. Ook kan een jusvergelijking worden gemaakt om te bezien of er reden is minder alimentatie toe te kennen dan de gevonden 'maximale' alimentatie (zie hoofdstuk 5).

4.2 Kernschema

De kern van de draagkrachtberekening schematisch weergegeven:

<u>inkomsten</u>	
netto besteedbaar inkomen volgens netto of bruto methode €..	
<u>af: lasten</u>	
bijstandsnorm	€ ...
andere relevante lasten	€ ...
draagkrachtloos inkomen	€..
draagkrachtruimte	€..
draagkracht = bepaald percentage (draagkrachtpercentage) van de draagkrachtruimte.	

Gaat het erom wat de betrokkene aan alimentatie kan betalen? Dan krijgt het schema als vervolg:

maximale alimentatie = draagkracht + eventueel fiscaal voordeel

4.3 Verklaring van de begrippen

Netto besteedbaar inkomen volgens netto of bruto methode

In veel gevallen heeft de onderhoudsplichtige een inkomen uit dienstbetrekking, ambtelijk inkomen daaronder begrepen, of een uitkering. Hiervan kan gewoonlijk een loonspecificatie op maand- of weekbasis worden overgelegd. Indien daaruit blijkt dat het inkomen van degene wiens draagkracht berekend wordt lager is dan €2.000 bruto per maand te vermeerderen met vakantietoeslag, dan wordt in beginsel uitgegaan van het netto inkomen volgens de specificatie. Deze rekenwijze wordt netto methode genoemd. Uitgangspunt hierbij is dat de gehele berekening wordt uitgevoerd in netto bedragen op maandbasis, waarbij weekbedragen worden omgerekend.

Bij hogere inkomens, bij aanwezigheid van andere inkomsten waarop geen loonheffing is ingehouden of die zijn belast in een andere box dan box I en bij ondernemers, wordt het netto besteedbaar inkomen preciezer benaderd door middel van de zogenaamde bruto methode. Deze methode brengt de fiscale positie van de betrokkene in kaart door invulling van een met een aangifte inkomstenheffing vergelijkbaar model.

Indien sprake is van relevante fiscale aftrekposten (zoals hypotheekrente) kan ook bij lage inkomens de bruto methode de voorkeur verdienen.

Bijstandsnorm

Uitgangspunt bij de alimentatiebepaling is, dat de onderhoudsplichtige voor zichzelf ten minste het bestaansminimum moet behouden naast een redelijk gedeelte van zijn draagkrachtruimte. Het bestaansminimum wordt bepaald door de bijstandsnorm, waarmee wordt bedoeld het bedrag dat de onderhoudsplichtige bij afwezigheid van eigen middelen van bestaan als bijstandsuitkering zou

ontvangen. Dit bedrag is afhankelijk van zijn (nieuwe) gezinssituatie. De Wet werk en bijstand (verder Wwb) onderscheidt diverse categorieën waarvan er drie voor de draagkrachtberekening van belang zijn: alleenstaanden, alleenstaande ouders (ongeacht met hoeveel kinderen) en gehuwden (met of zonder kinderen). De bijstandswet kent sedert 1 januari 1996 in art. 33 een verhoging van de norm voor een alleenstaande of een alleenstaande ouder en in art. 34 een verlaging van de norm voor gehuwden, thans geregeld in de artikelen 25 en 26 Wwb. De werkgroep beveelt aan te rekenen met de desbetreffende norm inclusief de verhoging van art. 25 en zonder de verlaging van art. 26. Deze normbedragen worden jaarlijks opgenomen in de modellen en de bijlage.

De bijstandsnorm in de draagkrachtberekening voorziet in de bewaking van het bestaansminimum van de onderhoudsplichtige. Daarmee zijn eigenlijk alle normale dagelijkse uitgaven in één bedrag tot uitdrukking gebracht. Er wordt echter een correctie voor de werkelijke woonkosten toegepast.

Relevante lasten

Naast de normale in de bijstandsnorm verdisconteerde uitgaven wordt tot op zekere hoogte rekening gehouden met andere uitgaven. Als zulke andere relevante lasten gelden bijvoorbeeld de premie ZVW, aflossing op schulden die nog uit het huwelijk van partijen stammen en door de scheiding van partijen noodzakelijk geworden herinrichtingskosten.

Draagkrachtloos inkomen

De bijstandsnorm en de andere relevante lasten worden tezamen het draagkrachtloos inkomen genoemd (het deel van het inkomen dat geen draagkracht oplevert).

Draagkrachtruimte

Voor zover het inkomen uitgaat boven het draagkrachtloze deel is in beginsel sprake van 'ruimte' voor alimentatievaststelling. Het verschil tussen inkomen en draagkrachtloos inkomen wordt daarom draagkrachtruimte genoemd. Bij een positieve draagkrachtruimte (zie het schema in hoofdstuk 4.2) wordt de onderhoudsplichtige in beginsel in staat geacht alimentatie te betalen.

Draagkracht, draagkrachtpercentage

Van de gevonden draagkrachtruimte wordt slechts een bepaald percentage, namelijk het draagkrachtpercentage, bestempeld als draagkracht. Deze draagkracht vormt het bedrag dat een onderhoudsplichtige wordt geacht te kunnen missen ten behoeve van de onderhoudsgerechtigde(n). De ruimte wordt aldus verdeeld over onderhoudsplichtige en onderhoudsgerechtigde(n) in een verhouding die vastligt in het draagkrachtpercentage.

Alle onderhoudsverplichtingen dienen in beginsel ten laste van de draagkracht te worden gebracht. Het staat partijen natuurlijk vrij een deel van de verplichtingen niet ten laste van de draagkracht maar ten laste van het draagkrachtloos inkomen te brengen. Dit gebeurt wel met een bijdrage voor een (studerend) kind van 21 jaar of ouder. Het gevolg hiervan is dat er dan meer ruimte overblijft voor de andere onderhoudsgerechtigde(n).

Er zijn verschillende draagkrachtpercentages voor alleenstaanden en voor hen die een gezin hebben. Bij hantering van de bruto methode worden lagere percentages toegepast dan bij de wat globalere netto methode.

Fiscaal voordeel

Betaalde alimentatie voor een ex-echtgenoot is volledig aftrekbaar voor de inkomensheffing. Als de bijdragen in de kosten van verzorging en opvoeding van kinderen uitgaan boven het jaarlijks vast te stellen drempelbedrag, is per kind een vast bedrag aftrekbaar als persoonsgebonden aftrek. De onderhoudsplichtige komt aldus veelal in aanmerking voor vermindering of teruggaaf van inkomensheffing. Deze vermindering wordt aangeduid als fiscaal voordeel.

Bijdragen in de kosten van levensonderhoud en studie van jongmeerderjarigen die een uitkering krachtens de WSF ontvangen zijn niet fiscaal aftrekbaar.

Voor zover sprake is van fiscaal voordeel neemt de betaalcapaciteit van de onderhoudsplichtige in feite toe zodat per saldo meer gemist kan worden dan de berekende draagkracht. Er is dus sprake van 'extra draagkracht' gelijk aan het voorzienbare fiscaal voordeel. Bij de laagste inkomens, te weten de inkomens onder € 1.400 bruto per maand inclusief vakantietoeslag (ongeveer € 1050 netto), wordt deze extra draagkracht buiten beschouwing gelaten, omdat dat fiscale voordeel veelal niet wordt geëffectueerd. Bij hogere inkomens wordt het fiscaal voordeel in de bruto methode geheel en in de netto methode gedeeltelijk overgeheveld naar de onderhoudsgerechtigde(n).

4.4 'Gelijkheid boven en onder de streep'

De draagkrachtberekening volgens de bruto methode valt uiteen in twee gedeelten:

- a. de omrekening van het bruto inkomen naar het netto besteedbaar inkomen;
- b. de berekening van de draagkracht en alimentatie op basis van het gevonden netto inkomen volgens het kernschema in 4.2.

In de alimentatiepraktijk worden de twee trajecten vaak aangeduid als de berekeningen 'boven de streep' respectievelijk 'onder de streep'.

In wezen kent de netto methode dezelfde tweedeling maar daarbij wordt voor wat betreft de omrekening van bruto naar netto in beginsel aangesloten bij de op de loonspecificatie vermelde inhoudingen. Correctie van het nettoloon vindt plaats indien er sprake is van een voorlopige teruggaaf op grond van een andere heffingskorting dan de algemene en arbeidskorting.

Naast zuiver fiscale aftrekposten, zoals de investeringsaftrek en zelfstandigenaftrek, zijn er vele reële uitgaven die in de draagkrachtberekening zowel boven als onder de streep in aanmerking worden genomen. Gaat het daarbij om uitgaven die fiscaal nominaal aftrekbaar zijn, dus niet forfaitair, dan beveelt de werkgroep aan te werken volgens het principe van 'gelijkheid boven en onder de streep'. Dit is van belang wanneer bepaalde door de onderhoudsplichtige opgevoerde uitgaven niet ten laste van de draagkrachtruimte ('onder de streep') in aanmerking worden genomen. Volgens genoemd principe is het redelijk in dat geval ook de fiscale aftrekbaarheid ('boven de streep') van die uitgaven buiten beschouwing te laten. Zou de fiscale aftrek wel in aanmerking worden genomen dan zou immers de onderhoudsplichtige de 'lasten' van zijn uitgaven geheel alleen dragen en de 'lusten' daarvan (fiscaal voordeel) met de onderhoudsgerechtigde(n) moeten delen. Voorbeelden van uitgaven waarbij het principe van gelijkheid boven en onder de streep een rol kan spelen zijn de premies voor pensioen- en arbeidsongeschiktheidsvoorzieningen. In geval van korting wegens een onredelijke woonlast: zie hoofdstuk 6 onder 123.

4.5 Draagkrachtberekening ten behoeve van kinderalimentatie

Te hanteren bijstandsnorm

Voorrang van kinderalimentatie boven alle andere onderhoudsverplichtingen heeft onder meer tot gevolg dat bij de bepaling van de draagkracht geen rekening wordt gehouden met de nieuwe partner / echtgeno(o)t(e) / geregistreerde partner. De draagkracht kan dan ook volledig voor de (stief)kinderen worden aangewend. Gedachte hierachter is dat een partner in staat moet worden geacht in eigen levensonderhoud te voorzien, terwijl dit van een kind niet kan worden verwacht. Daarom dient voor de onderhoudsplichtige ouder de norm voor een alleenstaande te worden gehanteerd, ook als er (co-ouder- of stief-)kinderen in zijn gezin wonen, en dienen de kosten van alle kinderen uit zijn draagkracht te worden voldaan.

Noodzakelijke lasten

Tot de noodzakelijke lasten worden slechts die lasten gerekend, welke ten opzichte van het onderhoudsgerechtigde kind in ieder geval als redelijke uitgaven kunnen worden beschouwd, zoals:

Huwelijkse schulden

Omdat beide ouders veelal hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de huwelijkse schulden zal de praktijk zijn dat schuldeisers (doorgaans financiële instellingen) uiteindelijk toch verhaal zoeken op de onderhoudsplichtige ouder. Het verdient daarom de voorkeur om volledig rekening te houden met de aflossing op de huwelijkse schulden.

Kosten omgangsregeling

In beginsel wordt alleen rekening gehouden met de aan de omgangsregeling verbonden verblijfskosten (zie hoofdstuk 6, toelichting bij het model, nr. 14), tenzij bijzondere omstandigheden worden gesteld en aannemelijk gemaakt op grond waarvan het redelijk is om tevens rekening te houden met een bedrag aan reiskosten.

Werkelijke verwervingskosten

Voor zover redelijk, dient met de werkelijke en aangetoonde verwervingskosten rekening te worden gehouden.

Woonlasten

In beginsel wordt rekening gehouden met de volledige, voor zover redelijke, woonlast. In het geval dat de onderhoudsplichtige met een nieuwe partner samenwoont, dient rekening te worden gehouden met de helft van de totale woonlast, tenzij aangetoond wordt dat van de partner niet gevergd kan worden een zodanige bijdrage in deze woonlasten te leveren.

Premie ZVW

Rekening wordt slechts gehouden met de premie ZVW van de onderhoudsplichtige (dus niet voor de eventuele nieuwe partner), één en ander conform hoofdstuk 6, toelichting bij het model, nr. 11 / 124.

Overige lasten

Bovenstaand overzicht is niet limitatief. In geval van zelfstandigen kan bijvoorbeeld ook rekening worden gehouden met een te betalen premie voor een pensioenvoorziening of een arbeidsongeschiktheidsverzekering. Met de meeste, bij de vaststelling van partneralimentatie te accepteren overige lasten (waaronder kosten in verband met herinrichting en advocaatkosten), wordt echter geen rekening gehouden.

Draagkrachtpercentage

Teneinde de onderhoudsplichtige enige ruimte te laten om de lasten te kunnen voldoen waarmee bij de bepaling van zijn draagkracht geen rekening is gehouden en hem / haar een prikkel te verschaffen om te blijven werken, worden de draagkrachtpercentages voor zowel de netto als de bruto methode gesteld op 70%.

Draagkracht

De draagkracht wordt in beginsel gelijk verdeeld over alle kinderen waarvoor de betrokkene onderhoudsplichtig is, tenzij er een aantoonbaar verschil in behoefte bestaat. Ook kan van belang zijn of, en zo ja hoeveel, een bijdrage van derden ten behoeve van een kind wordt of kan worden verkregen.

4.6 Afwijking van het rekenmodel

In de volgende gevallen wordt afwijking van het rekenmodel aanbevolen.

4.6.1. Verwijtbaar, niet voor herstel vatbaar inkomensverlies onderhoudsplichtige⁶.

Indien een onderhoudsplichtige zelf een inkomensvermindering heeft veroorzaakt, hangt de beslissing om deze vermindering van inkomen bij de bepaling van zijn draagkracht al dan niet buiten beschouwing te laten af van het antwoord op de vraag of hij redelijkerwijs het oude inkomen weer kan verwerven en tevens of dit van hem kan worden gevergd. Is het antwoord op beide vragen negatief dan hangt het van de omstandigheden van het geval af of een inkomensvermindering geheel of ten dele buiten beschouwing moet blijven. In het bijzonder moet worden bezien of de onderhoudsplichtige uit hoofde van zijn verhouding tot de onderhoudsgerechtigde zich met het oog op diens belangen had behoren te onthouden van de gedragingen die tot inkomensvermindering hebben geleid. Is dat niet het geval dan wordt er gerekend met het nieuwe verminderde inkomen; is dat wel het geval dan wordt met het oude fictieve inkomen gerekend. Het buiten beschouwing laten van de inkomensvermindering mag er in beginsel niet toe leiden dat de onderhoudsplichtige, als gevolg van zijn aldus berekende fictieve draagkracht, bij de voldoening aan zijn onderhoudsplicht feitelijk niet meer over voldoende middelen van bestaan beschikt en in ieder geval niet over minder dan 90 % van de voor hem geldende bijstandsnorm.

⁶ HR 23 januari 1998, NJ 1998, 707

4.6.2 *Verpleging in een AWBZ instelling*⁷.

Een onderhoudsplichtige die verpleegd wordt in een AWBZ-instelling is daarvoor een eigen bijdrage verschuldigd. Omdat deze bijdrage wordt vastgesteld met eerbiediging van rechterlijke alimentatiebeslissingen, verdient het in een dergelijk geval aanbeveling de draagkracht aldus te berekenen dat het netto inkomen van de onderhoudsplichtige uitsluitend wordt verminderd met zijn in die situatie noodzakelijke lasten, zonder rekening te houden met de AWBZ-bijdrage. Onder de noodzakelijke lasten valt dus niet de bijstandsnorm maar wel bijvoorbeeld kosten voor kleding en ontspanning die de verpleegde zelf moet betalen.

4.7 Schuldsanering

4.7.1 *Partneralimentatie*

Indien een onderhoudsplichtige is toegelaten tot de schuldsanering uit hoofde van de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen, beveelt de werkgroep aan de geldende onderhoudsverplichtingen jegens andere onderhoudsgerechtigden dan kinderen en stiefkinderen die de leeftijd van een en twintig jaren nog niet hebben bereikt, desgevraagd voor de duur van de schuldsanering op nihil te bepalen, uiteraard slechts in die gevallen waarin voor het vrij te laten bedrag niet met die verplichtingen rekening is gehouden. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de rechtbank bij de toelating reeds heeft getoetst of die toelating gegrond is.

4.7.2 *Kinderalimentatie*

In het geval een onderhoudsplichtige ouder is toegelaten tot de wettelijke schuldsanering natuurlijke personen, bestaat voor deze ouder de mogelijkheid de rechter-commissaris te verzoeken bij schriftelijke beschikking het VTLB te verhogen met een in die beschikking vast te stellen nominaal bedrag in verband met een op hem rustende alimentatieplicht. In het rapport van de werkgroep VTLB-berekening van Recofa is hierin voorzien. In dat rapport wordt de rechter-commissaris in overweging gegeven bij de beslissing rekening te houden met het bedrag dat recht geeft op de persoonsgebonden aftrek als gevolg van de bijdrage in de onderhoudskosten van een kind (op dit moment € 136,- per maand). Ook kan de rechter-commissaris er rekening mee houden dat indien de rechthebbende ouder een WWB-uitkering geniet, de ontvangen kinderalimentatie in mindering wordt gebracht op die WWB-uitkering.

Van de onderhoudsplichtige ouder mag verlangd worden aan de rechter-commissaris te verzoeken rekening te houden met de bestaande onderhoudsverplichting, indien deze in een rechterlijke uitspraak of een overeenkomst betreffende levensonderhoud is vastgesteld.

⁷ HR 23 januari 1998, NJ 1998, 365

5. Confrontatie van behoefte en draagkracht

5.1 Algemeen

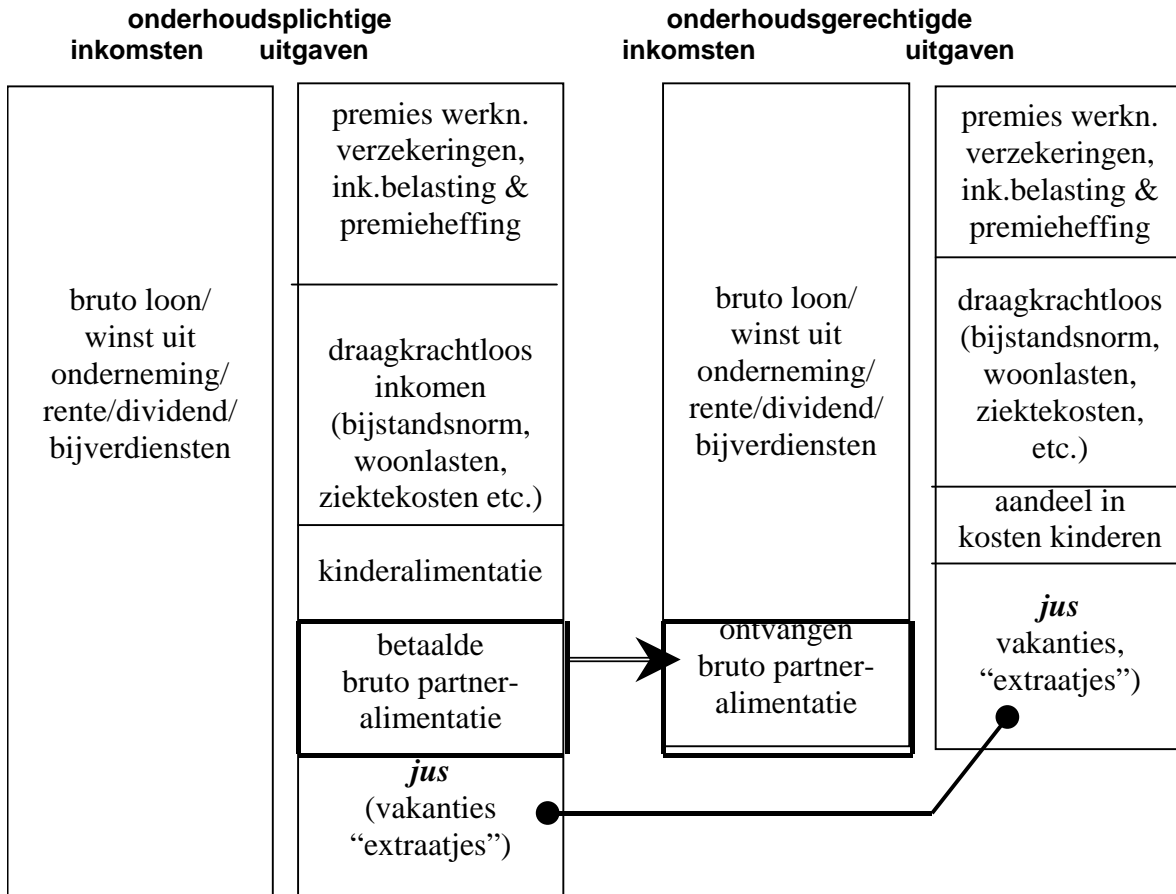
De te bepalen alimentatie wordt begrensd door de vastgestelde draagkracht en behoefte. De laagste van de twee maximeert de alimentatie. De wettelijke opdracht om met behoefte en draagkracht rekening te houden, opent evenwel de mogelijkheid om op grond van de onderlinge verhoudingen tot een lager bedrag dan het maximum te besluiten.

5.2 Ingeval partneralimentatie moet worden vastgesteld

Als er sprake is van eigen inkomen van een onderhoudsgerechtigde en/of van een relatief hoge behoefte en draagkracht, kan het nuttig en redelijk zijn de financiële situatie van partijen op basis van ieders inkomen en lasten te vergelijken. Men noemt dit een jusvergelijking. Aan de hand daarvan kan bezien worden of er reden is een lagere bijdrage vast te stellen dan de berekende maximale draagkracht bij de onderhoudsplichtige.

In het algemeen vindt de werkgroep het redelijk dat de onderhoudsgerechtigde niet meer "vrije ruimte" of "jus" overhoudt dan de onderhoudsplichtige; met andere woorden de onderhoudsgerechtigde heeft niet in een betere financiële positie te worden gebracht dan de onderhoudsplichtige (N.B: er bestaat geen regel dat partijen na de scheiding in beginsel een gelijk besteedbaar inkomen behoren te hebben). Voorwaarde voor een goede vergelijking is een gelijke behandeling van partijen bij de beoordeling van hun lasten. Voor de onderhoudsgerechtigde kan op dezelfde wijze als voor de onderhoudsplichtige een draagkrachtberekening worden gemaakt met daarin verwerkt de bijstandsnorm (in beginsel voor een alleenstaande, tenzij er nog andere gezinsleden zijn die (mede) door de onderhoudsgerechtigde moeten worden onderhouden dan de kinderen van partijen), de woonlast, de premie ZVW en andere bijzondere, noodzakelijke lasten. Luxe uitgaven waaraan de onderhoudsgerechtigde tijdens het huwelijk gewend was, dienen niet in het draagkrachtloos inkomen te worden opgenomen; bij de onderhoudsplichtige gebeurt dit immers ook niet. Vervolgens wordt dan vergeleken welke "jus" ieder overhoudt na betaling van een bepaald bedrag aan partneralimentatie door de onderhoudsplichtige. Bij de onderhoudsplichtige wordt de eventueel te betalen kinderalimentatie (voor hun beider of andere kinderen) als last in mindering op de draagkracht gebracht. De door de onderhoudsgerechtigde ontvangen kinderalimentatie wordt direct toegerekend aan de desbetreffende kinderen en geldt voor die ouder niet als inkomen. Wel wordt bij de bepaling van het inkomen van die ouder rekening gehouden met de aan die ouder toekomende fiscale voordelen van het tot het gezin behoren van kinderen, voornamelijk ten gevolge van het benutten van extra heffingskortingen.

De aldus berekende jus bij elk van beide partijen verschaft inzicht in de financiële gevolgen van een scheiding. Deze jus hebben beide partijen immers nodig om te voorzien in de luxe uitgaven (de welstand) waaraan zij gewend waren tijdens het huwelijk. Denk bij voorbeeld aan vakanties, een auto, contributies van clubs en dergelijke. De onderhoudsgerechtigde dient deze luxe lasten wel aannemelijk te maken. Het op de volgende pagina afgebeelde schema kan voorgaande beschrijving van een **jusvergelijking** verduidelijken.

De berekende *jus* dient niet te worden verward met het begrip “vrije ruimte” dat in geval van een reguliere draagkrachtberekening gebruikt wordt, te weten het gedeelte van de draagkrachtruimte (40% of 55% dat resteert na 60% of 45% alimentatie van die ruimte in de bruto methode) dat de onderhoudsplichtige zelf mag houden. De *jus* in een *jus*vergelijking kan gelijk zijn aan of zelfs groter dan dat zelf te behouden deel van de draagkrachtruimte, maar niet kleiner omdat de vergelijking er volgens de werkgroep niet toe mag leiden dat er meer alimentatie wordt vastgesteld dan de draagkracht van de onderhoudsplichtige op grond van de richtlijnen van de werkgroep toelaat. Dit gevolg acht de werkgroep in het algemeen niet redelijk. Minder alimentatie dan de draagkracht toelaat, is wel mogelijk, bijvoorbeeld indien uit de vergelijking blijkt dat de onderhoudsgerechtigde meer *jus* overhoudt dan de onderhoudsplichtige. Indien de *jus* van de onderhoudsgerechtigde groter is dan die van de onderhoudsplichtige, is er reden een lagere alimentatie vast te stellen, in beginsel een zodanige alimentatie waarbij beide partijen een gelijke vrije ruimte hebben. Met behulp van een alimentatierekenprogramma kan dit eenvoudig worden berekend.

5.3 Ingeval naast partneralimentatie tevens kinderalimentatie⁸ moet worden vastgesteld

Als de gewezen partner niet alleen op partner- maar ook op kinderalimentatie aanspraak maakt, dient allereerst een draagkrachtberekening te worden gemaakt voor de vaststelling van kinderalimentatie, waarbij altijd de norm voor een alleenstaande wordt gebruikt en de draagkracht in beginsel gelijk wordt verdeeld over alle kinderen die de ouder moet onderhouden (zie voor de bijzonderheden van deze berekening

⁸ Voor minderjarige en/of jongmeerderjarige kinderen

hoofdstuk 4.5. en 5.4). Is de alsdan berekende draagkracht gelijk aan of lager dan de kosten van de kinderen, dan resteert geen draagkracht meer voor partneralimentatie. Beschikt de onderhoudsplichtige ouder na aftrek van de kinderalimentatie nog over draagkracht, dan kan op de gebruikelijke wijze een draagkrachtberekening voor de vaststelling van partneralimentatie worden gemaakt (zie verder 5.2), waarbij de kosten van de kinderen ten laste van de alsdan berekende draagkracht worden gebracht. De resterende draagkracht kan worden aangewend voor partneralimentatie.

Als de kosten van de kinderen tussen de onderhoudsgerechtigde en onderhoudsplichtige worden verdeeld, kan dat deel van deze kosten dat ten laste van de onderhoudsgerechtigde komt in de draagkrachtberekening voor de vaststelling van partneralimentatie worden verwerkt en ten laste van de draagkracht worden gebracht net zoals in de berekening van de onderhoudsplichtige.

Een voorbeeld van deze situatie ter verduidelijking: stel de ouders hebben een kind van 13 jaar. Ouder 1 heeft een besteedbaar inkomen van € 2.000,- per maand en ouder 2 een besteedbaar inkomen, rekening houdend met de extra heffingskortingen, van € 1.500,- per maand. De behoefte van het kind⁹ hebben zij, rekening houdend met de tabel kosten kinderen en het gezamenlijk gezinsinkomen toen men nog samenwoonde, vastgesteld op € 500,- per maand. Vervolgens wordt ieders bijdrage voor het kind bepaald. Het draagkrachtloos inkomen van ouder 1 omvat naast de hier toepasselijke norm voor een alleenstaande, de gebruikelijke kosten voor wonen, ziektekosten en schulden. Stel de draagkracht bedraagt € 470,- plus het belastingvoordeel van de persoonsgebonden aftrek wegens kinderalimentatie dat gemakshalve gesteld wordt op € 43,- per maand, zodat de totale draagkracht van de ouder 1 bedraagt € 513,- per maand. Ouder 2 heeft een draagkracht van € 180,- per maand. Verdeling naar rato van ieders draagkracht (zie voor de formule 5.4) leidt tot een bijdrage van € 370,- per maand van ouder 1 en van € 130,- per maand van ouder 2. Ieders deel van de kosten van het kind wordt ten laste van de draagkracht gebracht. Vervolgens wordt voor beide ouders een draagkrachtberekening gemaakt zoals hiervoor in 5.2 beschreven, waarin de kosten van het kind aan beide zijden als last worden meegenomen. Ten slotte kan met behulp van een *jusvergelijking* zoals hiervoor in 5.2 beschreven, worden gezien welke partneralimentatie redelijk is.

De ontvangen kinderalimentatie is geen inkomen van de onderhoudsgerechtigde ouder dat dient ter dekking van de eigen kosten en blijft daarom bij de berekening van diens draagkracht dan wel de behoefte buiten beschouwing.

5.4 Indien kinderalimentatie¹⁰ moet worden vastgesteld

Indien beide ouders na de scheiding een inkomen hebben dat hoger is dan de bijstandsnorm voor een alleenstaande, rijst de vraag wie welk deel van de behoefte van een kind moet dragen. Ter bepaling van ieders aandeel kan van beide ouders een draagkrachtberekening worden gemaakt die dan vervolgens met elkaar worden vergeleken, een *draagkrachtvergelijking*. Dat is niet nodig als de gezamenlijke draagkracht van de ouders lager is dan de behoefte van het kind. Dan wordt de bijdrage van de onderhoudsplichtige ouder beperkt tot diens draagkracht.

Voor het geval wel een volledige draagkrachtvergelijking wordt gemaakt, beveelt de werkgroep aan de betrokken kinderen buiten beschouwing te laten. Dat betekent dat de rechthebbende als alleenstaande wordt beschouwd, tenzij er nog andere gezinsleden zijn die (mede) door de onderhoudsgerechtigde moeten worden onderhouden dan de kinderen van partijen. Wel moet er rekening mee worden gehouden dat enerzijds de rechthebbende door aanwezigheid van deze kinderen in aanmerking kan komen voor extra heffingskortingen en anderzijds de niet-verzorgende ouder voor de persoonsgebonden aftrek wegens kinderalimentatie.

⁹ In de tekst wordt met het woord “behoefte” steeds het eigen aandeel van ouders in de kosten van een kind bedoeld en met “de tabel kosten kinderen” de tabel eigen aandeel van ouders in de kosten van kinderen, opgenomen in de losse bijlage bij nr 28

¹⁰ Voor minderjarige en/of jongmeerderjarige kinderen

Een voorbeeld ter verduidelijking: een kind (7 jaar) woont bij moeder (ouder 2) en tijdens het huwelijk waren partijen tweeverdieners. De behoefte bedraagt inclusief kosten kinderopvang € 415,- per maand.

Draagkrachtvergelijking ter verdeling van de behoefte van een kind (cijfers 2008/2)

	Ouder 1:	Ouder 2:
netto inkomen incl. vakantietoeslag	1780	1340
extra heffingskorting na scheiding		50+
totaal inkomen	1780	1390
norm alleenstaande	890	890
woonlast (-/- 202)	200	200
premie ZVW	100	100
aflossing schuld IDM	50	
bezoekkosten	40	-
draagkrachtloos	1280	1190
draagkrachtruimte	500	200
waarvan 70%	350	140
fiscaal voordeel	38 +	-
maximale draagkracht	388	140

De totale draagkracht van ouder 1 en ouder 2 bedraagt dan tezamen 528 (388 + 140).

De verdeling van de kosten over beide ouders kan dan berekend worden volgens de formule: *ieders draagkracht gedeeld door totale draagkracht vermenigvuldigd met de behoefte*, ofwel het deel van ouder 1 bedraagt: $388 / 528 \times 415 = \text{€ } 305$
het deel van ouder 2 bedraagt: $140 / 528 \times 415 = \text{€ } 110$
samen $\text{€ } 415$

Bovenstaande vergelijking is gemaakt als een netto berekening maar kan zonder meer toegepast worden als de draagkracht van de ouders wordt berekend volgens de bruto methode.

Vermeld zij nog dat alleen bij de eerste vaststelling na het uiteengaan van de ouders de inkomens van tweeverdieners worden opgeteld omdat uitgangspunt voor de kosten van kinderen het gezamenlijke gezinsinkomen ten tijde van de relatie is (zie verder ook hoofdstuk 3.2).

Co-ouderschap

Van co-ouderschap is sprake als de zorg voor de kinderen bij helfte tussen de ouders wordt verdeeld.

Indien het gaat om de vraag hoe de kosten van een co-ouder kind over de beide ouders moeten worden verdeeld, dient eerst te worden vastgesteld hoe hoog die kosten zijn. De tabel kosten van kinderen is niet direct toepasbaar omdat aan te nemen is dat de kosten van een co-ouderkind hoger zijn dan normaal vanwege de dubbele woonlast. De kosten van een co-ouderkind omvatten het eigen aandeel van de ouders in de kosten volgens de tabel kosten kinderen plus de kinderbijslag, plus een verhoging wegens dubbele woonlast. Het totaal van het eigen aandeel volgens de tabel en de kinderbijslag bestaat voor circa 16% uit woonkosten.

Voor de draagkrachtvergelijking van de twee ouders worden beide als alleenstaande (dus niet als éénoudergezin) gezien en wordt het daarmee corresponderende percentage van 70 gehanteerd.

Gaat het echter om de vraag wat een onderhoudsplichtige kan bijdragen aan een kind of ex-echtgenoot terwijl die onderhoudsplichtige een kind in zijn gezin heeft waarover hij een co-ouderschap met een ander heeft afgesproken dan beveelt de werkgroep aan om bij de vaststelling van de draagkracht voor kinderalimentatie te rekenen met de norm voor een alleenstaande, het draagkrachtpercentage van 70 en de gevonden draagkracht te verdelen over alle (stief-, co-ouder en eigen) kinderen waarvoor de onderhoudsplichtige dient bij te dragen en daarbij rekening te houden met bijdragen die voor die kinderen van derden verkregen kunnen worden (zie verder ook 4.5). Indien

daarna nog draagkracht resteert en partneralimentatie moet worden vastgesteld, dient rekening gehouden te worden met het verschil tussen de alleenstaande ouder en de alleenstaande norm en dienen de draagkrachtpercentages te worden gemiddeld, dus 60% in de netto en 52,5% in de bruto methode. Deze laatste rekenmethode kan overigens ook toegepast worden als de onderhoudsplichtige een nieuwe partner heeft die in eigen levensonderhoud voorziet en zij samen één of meer kinderen hebben en het vaststellen van partneralimentatie betreft.

Het is mogelijk dat een co-ouder voor een kind aanspraak kan maken op bepaalde heffingskortingen, zoals de (aanvullende) alleenstaande ouderkorting, en dat hij voor het onderhoud dat hij voor een ander kind voldoet de persoonsgebonden aftrek wegens kinderalimentatie geniet. Hiermee dient ook rekening te worden gehouden.

In het geval de niet-verzorgende ouder in vergelijking met de verzorgende ouder een zeer ruime draagkracht heeft, terwijl de verzorgende ouder geen aanspraak maakt op alimentatie voor zichzelf, kan dat aanleiding zijn de benodigde kinderalimentatie geheel ten laste van de niet-verzorgende ouder te laten komen.

6. TOELICHTING BIJ DE MODELLEN VOOR DE DRAAGKRACHTBEREKENING

6.1 Modellen en tarieven

Er zijn twee modellen; het netto model wordt aanbevolen indien sprake is van een inkomen of uitkering uitsluitend belast in box I en niet hoger dan €2.000 bruto per maand, te vermeerderen met vakantietoeslag. In alle andere gevallen wordt het bruto model aanbevolen.

In het netto model wordt het belastingvoordeel globaal berekend. Belastingvoordeel wegens kinderalimentatie wordt niet overgeheveld naar de ex-partner en belastingvoordeel wegens partneralimentatie wordt gematigd berekend, zie 24 t/m 37.

In het bruto model worden belastingvoordelen nauwkeuriger berekend. In beginsel valt dit voordeel geheel toe aan de onderhoudsgerechtigden. Het voordeel wegens kinderalimentatie wordt wel overgeheveld naar de ex-partner (zie vanaf 142).

De twee modellen zijn opgenomen in de losse bijlage bij dit rapport. Dit hoofdstuk bevat een puntsgewijze toelichting op de modellen. De nummering hieronder correspondeert met die in de modellen, zodat bij het gebruik daarvan de toelichting gemakkelijk per onderwerp kan worden geraadpleegd. Tariefgegevens van de laatste jaren zijn onder dezelfde nummering achter de modellen in de bijlage opgenomen ('tarieven en tabellen').

De werkgroep publiceert halfjaarlijks een actuele bijlage waarin de recente tarieven zijn verwerkt.

6.2 Toelichting bij het model voor de netto methode

1. *Netto arbeidsinkomen uit dienstbetrekking*

Onder netto inkomen wordt hier verstaan: het bruto inkomen, inclusief de inkomensafhankelijke werkgeversbijdrage in de premie ZVW, onder aftrek van de hierover verschuldigde belasting, premies werknemersverzekeringen, pensioenpremie c.q. bijdrageverhaal en andere collectieve werknemerslasten. Voor andere inhoudingen waarvan blijkt uit de loonspecificatie moet zonodig worden gecorrigeerd. Dit geldt ondermeer als spaarloon of een premie levensloopregeling is ingehouden. Indien spaarloon is ingehouden dient bij het netto inkomen te worden opgeteld het ingehouden spaarloon minus de belasting die te stellen is op het gewogen gemiddelde van de eerste twee belastingschijven van box I, ofwel op gemakshalve 1/3 deel hiervan (1/6 deel hiervan bij 65+). Indien er premie levensloopregeling is ingehouden dient deze premie bij het netto inkomen te worden opgeteld en voorts de bijdrage van de werkgever in deze premie van het netto inkomen te worden afgetrokken, tenzij blijkt dat de werkgever deze bijdrage ook betaalt als de werknemer niet deelneemt aan de levensloopregeling. Betreft het vaststelling van partneralimentatie dan kunnen er bijzondere omstandigheden zijn die maken dat met deze premie levensloopregeling wel rekening wordt gehouden.

Voor de inhouding van een vergoeding voor privé gebruik van een auto van de werkgever zie 16 onder d.

Voor voorlopige teruggaaf loonheffing wegens (hypotheek)rente zie 10 onder d.

Het betreft zowel inkomsten uit hoofd- als uit nevenfuncties.

Als het inkomen per vier weken wordt betaald, dient dit te worden omgerekend naar een maandbedrag (vermenigvuldigen met de breuk 13/12).

Bij inkomsten die sterk aan schommelingen onderhevig zijn, bijvoorbeeld als gevolg van conjunctuur- of seizoensinvloeden of structureel overwerk, wordt een langere periode beschouwd zodat een redelijk gemiddelde wordt verkregen. In die gevallen zou ook overwogen kunnen worden om, uitgaande van een jaaropgave, toch een bruto berekening te maken.

Inkomen van werknemers die vakantiebonnen ontvangen wordt niet bij 1 maar bij 5 ingevuld.

2. *Netto AOW-uitkering*

Onder de netto AOW-uitkering wordt verstaan de bruto AOW-uitkering verminderd met de daarover

verschuldigde loonheffing en overige inhoudingen. Over een AOW-uitkering betaalt men geen premie WW. Het basispensioen voor een gehuwde is anders dan voor een ongehuwde. Daarom heeft een scheiding in het algemeen invloed op de hoogte van de AOW-uitkering.

De AOW geeft recht op een vakantietoeslag die jaarlijks in mei wordt betaald. Zie voor het bedrag de desbetreffende regeling.

3. *Netto uitkering andere sociale verzekeringswetten*

Uitkeringen aan werknemers waarbij vakantiebonnen worden verstrekt moeten niet bij 3 maar bij 5 worden ingevuld.

4. *Vakantietoeslag*

De vakantietoeslag wordt in de berekening betrokken. Daartoe wordt bij het netto inkomen in het algemeen 5% opgeteld. Een toeslag van 8% bruto levert ruim 5% netto op.

De bijtelling van vakantietoeslag geldt niet voor werknemers die nog vakantiebonnen ontvangen. Hun inkomsten worden niet bij 1 of 3 maar bij 5 ingevuld. Over een uitkering krachtens de sociale verzekeringswetten en over een AOW-uitkering ontvangt men vakantietoeslag. De vakantietoeslag over de AOW bedraagt echter geen 8% respectievelijk 5%. Zie voor het juiste bedrag de desbetreffende regeling. Over de meeste particuliere pensioenen ontvangt men geen afzonderlijke vakantietoeslag.

5. *Netto arbeidsinkomen incl. 100 %-waarde vakantiebonnen*

In diverse sectoren (in de bouw tot 2006) wordt gebruik gemaakt van vakantiebonnen. Het netto maandinkomen van werknemers die vakantiebonnen ontvangen, kan niet zonder meer uit de loonstrook worden afgelezen, doch moet berekend worden. Bij deze werknemers is namelijk geen sprake van vakantietoeslag en loon over vakantiedagen. De verstrekte vakantiebonnen omvatten gedeeltelijk vakantiegeld en gedeeltelijk een vergoeding ter zake van loonderving voor vakantiedagen, waarover het loon niet wordt doorbetaald. Deze werknemers ontvangen (doorgaans) maximaal 46 weken loon (en vakantiebonnen) per jaar. De vakantiebonnen kunnen 2 à 3 keer per jaar verzilverd worden. In die situatie wordt aan de hand van de salarisgegevens en de waarde van de vakantiebonnen het werkelijk besteedbaar netto inkomen per maand herleid. Op een loonstrook wordt meestal alleen de fiscaal belaste waarde van de vakantiebonnen vermeld. De fiscaal belaste waarde bedroeg tot 1999 meestal 75% en is daarna afgebouwd¹¹.

Per loonperiode wordt over deze belaste waarde loonheffing op het loon ingehouden. De 100 %-waarde van de vakantiebonnen wordt door de werkgever aan de bedrijfsvereniging afgedragen. Bij de verzilvering van de vakantiebonnen krijgt de werknemer dan ook de gehele waarde uitgekeerd. Een gebruikelijke berekening van het werkelijk netto maandinkomen op basis van een weekloon gaat als volgt: 46 maal netto weekinkomen vermeerderd met 46 maal de 100 %-waarde van de vakantiebonnen en het totaal gedeeld door 12.

Over een periode van werkloosheid, bijvoorbeeld bij vorstverlet, ontvangt een werknemer een WW-uitkering. Hieromtrent worden door de desbetreffende uitkerende instantie opgaven (ook jaarpogaven) verstrekt.

Ten aanzien van vakantiebonnen dient in de sector Bouwnijverheid een onderscheid gemaakt te worden tussen de regeling tot en met het jaar 2005 en de regeling vanaf 2006, met ingang van welk jaar de vakantiebonnen zijn vervallen en vervangen door het zogenaamde Tijdsparfondsen. Het loon wordt voortaan over 52 weken betaald, waarnaast per jaar 18 dagen extra worden uitbetaald. Over het totaal van beide bedragen wordt 8% vakantietoeslag uitbetaald. Op de loonstrook worden de extra dagen vermeld als bijvoorbeeld "TSF-dagen" of "tijdsparfondsen". De daarmee corresponderende bedragen, inclusief de vakantietoeslag daarover, worden door de werkgever rechtstreeks gestort in het tijdsparfondsen. De bouwplaatswerknemer kan de opgebouwde rechten aanwenden voor vrije tijd,

¹¹ De belaste waarde resp. onbelaste waarde bedraagt in

1999: 77,5 % 22,5 %	2004: 90 % 10,0 %
2000: 80 % 20 %	2005 t/m 2007: 92,5 % 7,5 %
2001: 82,5 % 17,5 %	2008: 95 % 5%
2002: 85 % 15 %	2009: 97,5 % 2,5%
2003: 87,5 % 12,5 %	2010: 100% 0%

de levensloopregeling of een uitkering in geld.

6. *Netto pensioen*

Onder het netto pensioen wordt verstaan het bruto pensioen verminderd met de daarover verschuldigde loonheffing en overige inhoudingen. Over een pensioen betaalt men geen premie WW. Een pensioen geeft meestal geen recht op een afzonderlijke vakantie-uitkering.

Zie LET OP pensioenverrekening en –verevening onder 7h.

7. *Ander netto inkomen*

a. *Bijverdiensten*

Het is niet mogelijk eenduidig aan te geven of en in hoeverre nevenverdiensten, zoals overwerk en gehonoreerde nevenfuncties, mede bepalend moeten zijn voor de draagkracht. Dit zal van geval tot geval beoordeeld moeten worden. Bij de beoordeling van de vraag of de onderhoudsplichtige vrijwillig mag stoppen met nevenverdiensten of overwerk zou in aanmerking genomen kunnen worden of deze nevenverdiensten in mindere of meerdere mate inherent zijn aan de vervulling van de hoofdfunctie en of deze inkomsten ook al -structureel- tijdens het huwelijk werden verworven. Bij sterke schommelingen in inkomsten moet zoveel mogelijk het gemiddelde worden bepaald. Fooien worden zoveel mogelijk bij de draagkrachtberekening in aanmerking genomen.

b. *Onkostenvergoedingen*

Onkostenvergoedingen worden niet bij het inkomen opgeteld, tenzij deze als bovenmatig aangemerkt moeten worden. Van geval tot geval zal moeten worden beoordeeld of de onkostenvergoeding (gedeeltelijk) als verkapt inkomen is aan te merken. Daarbij zal rekening gehouden moeten worden met het feit dat meestal niet precies is aan te geven waaruit de maandelijkse beroepskosten bestaan. In geval van een vergoeding voor noodzakelijke beroepskosten worden extra kosten alleen in aanmerking genomen voor zover de vergoeding aantoonbaar ontoereikend is.

c. *Verhuur van kamers zonder of met pension*

Bij verhuur zonder pension kan de gehele huurprijs na aftrek van de eventuele vergoeding voor energie als netto opbrengst worden gerekend en bij verhuur met pension dat deel dat is te beschouwen als de kale huur. De huuropbrengst van kamers in de gehuurde woning zal veelal niet belast zijn, tenzij dit bedrijfsmatig gebeurt. Voor de huuropbrengst van kamers in de eigen woning geldt een vrijstelling tot een bepaald bedrag.

d. *Kostgeld kinderen*

Kostgeld betaald door inwonende kinderen wordt buiten beschouwing gelaten. Dit kostgeld beïnvloedt de draagkracht en behoefte niet.

e. *Kinderbijslag*

De ontvangen kinderbijslag wordt rechtstreeks toegerekend aan de bij de onderhoudsplichtige verblijvende kinderen, voor wie de bijslag is bestemd. De kinderbijslag wordt daarom niet bij het inkomen opgeteld.

f. *Ontvangen kinderalimentatie*

Een voor eigen kinderen of kinderen van de nieuwe partner ontvangen bijdrage in de kosten van verzorging en opvoeding wordt niet bij het inkomen opgeteld, tenzij - en dan voor zover - het duidelijk is dat deze bijdrage de behoefte van de kinderen te boven gaat.

g. *Inkomen van de nieuwe partner*

Bij een nieuwe partner met eigen inkomsten is het uitgangspunt dat deze daarmee in eigen onderhoud kan voorzien. Op grond van dit uitgangspunt blijft dit inkomen buiten de draagkrachtberekening. De partner wordt als het ware als een zelfstandige economische eenheid beschouwd. De helft van de woonkosten en van andere gezamenlijke lasten wordt aan de partner toegerekend en voor wat betreft de toepassing van de bijstandsnorm en het draagkrachtpercentage wordt de nieuwe partner buiten beschouwing gelaten (alleenstaande of alleenstaande ouder, zie ook 9 en 23). Maakt de onderhoudsplichtige aannemelijk dat zijn partner niet geheel in eigen onderhoud kan voorzien dan wordt, indien sprake is van vaststelling van partneralimentatie, het inkomen van de partner als

gezinsinkomen bij dat van de onderhoudsplichtige opgeteld (voor de vaststelling van kinderalimentatie, zie hoofdstuk 4.5). Het netto maandinkomen vermeerderd met de vakantietoeslag van de partner wordt in dat geval onder 7 vermeld.

Voor de toepassing van de bijstandsnorm en het draagkrachtpercentage worden de onderhoudsplichtige en zijn partner in deze situatie als gehuwden gezien.

Weigert de onderhoudsplichtige het inkomen van zijn partner bekend te maken dan moet worden aangenomen dat de partner in eigen onderhoud kan voorzien. Indien de partner geen inkomen heeft (of een zeer gering inkomen) dan bestaat er recht op uitkering van een bedrag gelijk aan de voor deze partner geldende algemene heffingskorting.

h. Klein netto inkomen uit vermogen

Hieronder moeten worden begrepen relatief geringe inkomsten uit effecten, opbrengsten uit onroerend goed en renten die weliswaar belast kunnen zijn in box III maar waarover in feite geen belasting verschuldigd is.

Elk inkomen uit vermogen behoort een rol te spelen, dus ook inkomsten die uit belegging van door schenkingen, erfstellingen en legaten verkregen vermogen verworven worden. Indien blijkt dat vermogen door een van de wil van de onderhoudsplichtige afhankelijke oorzaak minder opbrengt dan redelijkerwijs verwacht mag worden, kan een redelijke meeropbrengst in aanmerking worden genomen.

Onder omstandigheden is interen op het vermogen niet uitgesloten.

Als een uitkering na ontslag mede bestemd is als aanvulling op het inkomen na ontslag, kan dit deel van de uitkering in aanmerking worden genomen bij de berekening van de draagkracht aldus, dat dit deel wordt toegerekend aan een bepaalde periode.

LET OP pensioenverrekening / pensioenverevening

Indien de onderhoudsplichtige een uitkering uit hoofde van pensioenverrekening aan een echtgenoot moet betalen, beveelt de werkgroep aan deze verplichting af te trekken van het (bruto) inkomen en uitsluitend het resterende inkomen in de alimentatieberekening te betrekken. Als de onderhoudsplichtige een pensioenvereveningsbijdrage moet betalen, is deze bijdrage in beginsel al van het inkomen afgetrokken omdat het pensioenfonds de vereveningsuitkering veelal rechtstreeks aan de gerechtigde betaalt.

Als de pensioenverrekening in het verleden contant is afgerekend, beveelt de werkgroep aan bij de berekening van de draagkracht na pensionering van degene die tot uitkering is overgegaan in beginsel het inkomen te nemen na aftrek van het bedrag van de indertijd berekende voorwaardelijke verrekeningsuitkering.

Als de onderhoudsplichtige een pensioenverrekenings- of -vereveningsuitkering ontvangt, dient dit inkomen bij het overig inkomen te worden opgeteld.

i. Extra heffingskortingen

In de loonstrook zijn de algemene en de arbeidskorting verwerkt. Heffingskortingen die niet in de loonheffing voorkomen en dus niet in de loonstrook zijn verwerkt, worden rechtstreeks aan de onderhoudsplichtige of diens partner uitbetaald door de belastingdienst, bijvoorbeeld aan de onderhoudsplichtige de heffingskorting voor een alleenstaande ouder of aan de partner de heffingskorting voor de niet-verdienende partner. Om hiervoor in aanmerking te komen, moet de recht-hebbende een verzoek om voorlopige teruggaaf indienen. Indien een dergelijke teruggaaf is (of kan worden) toegekend, dient het netto inkomen met deze teruggaaf, die immers inkomen vormt, te worden verhoogd.

NB: een heffingskorting kan nooit meer bedragen dan de verschuldigde inkomensheffing. Dit kan alleen anders zijn als er sprake is van twee partners, twee belastingplichtigen waarvan de één niets of weinig verdient waardoor deze partner meer heffingskorting heeft dan hij aan inkomensheffing verschuldigd is. De teruggaaf is echter beperkt tot het bedrag dat de meest verdienende partner maximaal verschuldigd is aan inkomensheffing minus de eigen standaardheffingskorting.

Naast de genoemde algemene en arbeidskorting kan aanspraak bestaan op de volgende heffingskortingen:

- de kinderkorting (tot 2008);
- de (aanvullende) combinatiekorting;
- de (aanvullende) alleenstaande ouderkorting;

- de jonggehandicaptenkorting;
- de (alleenstaande) ouderenkorting;
- de levensloopverlofkorting;
- de ouderschapsverlofkorting;
- de doorwerkbonus;
- de korting maatschappelijke beleggingen;
- de korting beleggingen in direct durfkapitaal.

j. Kindertoeslag

Vanaf 1 januari 2008 is de kindertoeslag in de plaats gekomen van de kinderkorting van de inkomstenbelasting waarvan niet iedereen (volledig) profiteerde. Indien het verzamelinkomen (in 2008) niet hoger was dan € 46.700 dan bestond recht op kindertoeslag, mits recht bestond op kinderbijslag of kinderen van 16 en 17 jaar in belangrijke mate werden onderhouden. Per 1 januari 2009 is de toeslag vervangen door het kindgebonden budget (zie k).

k. Kindgebonden budget

Sinds 1 januari 2009 is de kindertoeslag vervangen door het kindgebonden budget. Gezinnen ontvangen nu maandelijks een bedrag per kind onder de 18 jaar. Het kindgebonden budget is afhankelijk van het aantal kinderen per huishouden en de hoogte van het gezinsinkomen. Hoe lager het inkomen, hoe hoger het kindgebonden budget. Er gelden wel inkomensgrenzen, afhankelijk van het aantal kinderen.

9. Bijstandsnorm inclusief vakantietoeslag

Bij de beoordeling van de vraag, welke ruimte er in het besteedbaar inkomen van de onderhoudsplichtige is, geldt als uitgangspunt dat hij voor zichzelf ten minste het bestaansminimum behoudt. Bij de bepaling daarvan wordt uitgegaan van het voor de onderhoudsplichtige geldende normbedrag krachtens de Wwb. Afhankelijk van de leefsituatie en de vast te stellen onderhoudsverplichting (partner- of kinderalimentatie) wordt hier de bijstandsnorm voor alleenstaanden, alleenstaande ouders of gehuwden ingevuld. De norm voor alleenstaanden en alleenstaande ouders wordt altijd verhoogd met de toeslag die de bijstand verleent indien de bijstandsgerechtigde de woonlast niet kan delen (art. 25 Wwb). De norm voor gehuwden wordt niet verlaagd (art. 26 Wwb). De Wwb-normen voor jongeren en voor 65+ worden niet toegepast. De norm voor 65+ is sinds 1998 verhoogd in verband met de verhoging van de premie ziektekostenverzekering. Deze premie wordt echter als aparte last in aanmerking genomen bij nr. 11. Daarom wordt voor een draagkrachtberekening uitsluitend gerekend met de normen die gelden voor personen jonger dan 65 jaar.

De desbetreffende normbedragen, die zijn afgeleid van het netto minimumloon, gelden landelijk en zijn te vinden in de Wwb. Deze normbedragen worden periodiek bijgesteld en halfjaarlijks gepubliceerd.

Het toepassen van deze normen ontslaat de rechter van het instellen van een budgetonderzoek. Rechtszekerheid en rechtsgelijkheid worden hiermee gediend. De Wwb geeft recht op een maandelijkse uitkering en een vakantie-uitkering (zie de halfjaarlijkse publicatie).

LET OP Nieuwe partner

De samenwoning met een nieuwe partner wordt, indien die partner in eigen onderhoud kan voorzien, bij de keuze van de toe te passen norm buiten beschouwing gelaten. Zie 7 onder g.

10. Woonlasten

a. Algemeen

De werkelijke woonlasten worden in aanmerking genomen. In de bijstandsnorm is echter reeds een component 'woonlasten' begrepen, gelijk te stellen aan de gemiddelde basishuur conform de Wet op de huurtoeslag. Dit bedrag wordt daarom op de werkelijke woonlasten in mindering gebracht (zie het model voor de netto methode).

In een enkel geval zal het voorkomen dat de woonlasten lager zijn dan de gemiddelde basishuur. Als

woonlast wordt dan het bedrag van die ondergrens ingevuld.

b. Huur

In geval van een huurwoning zijn de werkelijke woonlasten te stellen op het bedrag van de kale huur, verminderd met huurtoeslag (deze is belastingvrij), doch vermeerderd met servicekosten als bijdragen in het elektriciteitsverbruik van lift en in het schoonhouden van gemeenschappelijke ruimten. Bij de huur in rekening gebrachte kosten voor gebruik van stoffering, meubilering, verwarming, levering van water, gas en/of elektriciteit van de woning worden niet tot de woonlasten gerekend. Ter verduidelijking dient omtrent de aard van de in rekening gebrachte bedragen zonodig een verhuurderverklaring te worden overgelegd.

c. Kostgeld

Alleenstaanden die niet zelfstandig wonen, betalen soms kostgeld. Vaak is onduidelijk wat de woonkostencomponent daarin is. Als woonlast wordt daarom het bedrag van de ondergrens van de huurtoeslag aangehouden, tenzij aannemelijk wordt gemaakt dat de woonkostencomponent in het kostgeld hoger is.

d. Kosten eigen woning

Bewoont de onderhoudsplichtige een eigen woning dan verdient, mede gezien de problematiek van voorlopige teruggaaf, een berekening volgens de bruto methode soms de voorkeur. Een belastingplichtige die hypotheekrente betaalt kan bij de belastingdienst een negatieve voorlopige aanslag IB (voorlopige teruggaaf) aanvragen. Indien de belastingdienst de aanvraag inwilligt, ontvangt de belastingplichtige maandelijks belasting terug. Bij een berekening volgens de netto methode dienen in dit geval de volgende lasten als woonlasten in aanmerking te worden genomen:

i) periodieke betalingen erfpacht / opstal, hypotheekrente

De erfpachtcanon, de retributie voor een recht van opstal en de hypotheekrente zijn fiscaal aftrekbare lasten. Hierop wordt in mindering gebracht het te realiseren fiscaal voordeel, rekening houdend met het eigen woningforfait (aftrekbaar is de maandrente minus een twaalfde deel van het eigen woningforfait; het fiscaal voordeel is het geldende belastingpercentage van het fiscaal aftrekbare bedrag).

Een belastingplichtige die hypotheekrente betaalt, kan bij de belastingdienst een negatieve voorlopige aanslag IB (voorlopige teruggaaf) aanvragen. Indien de belastingdienst de aanvraag inwilligt, ontvangt de belastingplichtige maandelijks belasting terug. Indien dit van toepassing is, wordt de volledige bruto last met aftrek van de terugbetaalde belasting in aanmerking genomen. Wanneer een voorlopige teruggaaf in de loop van een kalenderjaar wordt gegeven, geldt deze alleen voor de nog resterende maanden in dat kalenderjaar. De vermindering kan in zo'n geval hoger vastgesteld zijn dan door de aftrekposten per maand gerechtvaardigd wordt. Dit heeft een vertekend beeld tot gevolg. Een berekening volgens de bruto methode verdient in zo'n geval sterk de voorkeur;

ii) aflossing c.q. premie betreffende de hypotheek

In het kader van de voorlopige voorzieningen wordt ten volle rekening gehouden met aflossingen op hypothecaire leningen en/of premies voor leven- of spaarhypotheken die op dat moment nu eenmaal verschuldigd zijn. Aanbevolen wordt deze posten bij de definitieve voorzieningen eveneens in aanmerking te nemen, maar dan slechts indien de totale woonlasten een, gezien de persoonlijke omstandigheden en de woningmarkt ter plaatse, redelijke netto woonlast niet te boven gaan. Bijzondere omstandigheden kunnen reden zijn om lasten boven genoemd plafond te aanvaarden. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het geval dat het een koopwoning betreft die na de scheiding niet is verkocht in verband met de omstandigheid dat de waarde sinds de aankoop is gedaald en als gevolg daarvan de hypothecaire schuld de te verwachten opbrengst overtreft;

iii) overige eigenaarslasten

Hieronder vallen de premie voor een opstalverzekering, het eigenaarsdeel van de onroerende zaakbelasting, de polder- of waterschapslasten en onderhoudskosten. Voor deze posten wordt een forfaitair bedrag in aanmerking genomen dat thans € 95 per maand bedraagt, tenzij wordt aangetoond dat de kosten hoger zijn.

LET OP Willekeurige toerekening

Sinds 1 januari 2001 is het mogelijk het saldo van de voordelen uit eigen woning (in het algemeen de (hypotheek)rente en het eigen woning forfait) en aftrekbare kosten fiscaal willekeurig toe te rekenen aan partners. Willekeurige toerekening betekent dat de partners onderling de percentages kunnen vaststellen zolang ze samen maar 100 % van het saldo in aanmerking nemen. Daarbij is niet van belang wie eigenaar is van de woning of wie de (hypotheek) schuld is aangegaan. Jaarlijks kunnen de partners een nieuwe keuze maken. In het kader van alimentatievaststelling beveelt de werkgroep aan om in het geval de onderhoudsplichtige samenwoont met een verdienende partner, bij de berekening van de woonlasten aan elk van beiden, zowel in het bruto als ook in het netto traject, de helft van de hypotheekrente toe te rekenen. Indien sprake is van een groot inkomensverschil wordt aanbevolen de fiscale aftrek bij de meest verdienende partner te plaatsen en vervolgens de netto woonlast bij helfte tussen de partners te verdelen.

e. Voor onderhoudsgerechtigde betaalde woonkosten

Bij de bepaling van voorlopige voorzieningen gebeurt het niet zelden dat de onderhoudsplichtige naast de eigen woonlasten de lasten van de woning van de onderhoudsgerechtigde blijft voldoen.

Gewoonlijk gaat het om de hypotheeklasten van de gemeenschappelijke eigen woning die partijen tot echtelijke woning gediend heeft. Deze uitgaven ten behoeve van de onderhoudsgerechtigde worden niet als partneralimentatie behandeld maar kunnen hier worden opgenomen.

De onderhoudsplichtige die (mede)eigenaar is van de voormalige echtelijke woning en die de hypotheekrente en/of erfpachtcanon van deze woning blijft voldoen terwijl de onderhoudsgerechtigde daarin woont, kan deze uitgaven onder omstandigheden fiscaal in aftrek blijven brengen, doch sinds 1 januari 2001 nog slechts gedurende twee jaar na de datum van uiteengaan (zie voor een uitvoerige toelichting de tekst van nummer 83 van dit hoofdstuk).

Indien de onderhoudsgerechtigde een vergoeding voor het gebruik van de woning betaalt, vormt deze vergoeding voor de onderhoudsplichtige inkomen. Hiertegenover staat een volledige kostenaftrek, dus niet slechts van rente en erfpachtcanon maar ook van andere kosten, zoals onderhoud en verzekering.

Het gehele bedrag dat de onderhoudsplichtige aan eigenaarslasten betaalt minus de eventuele ontvangen gebruiksvergoeding dient hier rekening houdend met de fiscale voor- en nadelen als last opgegeven te worden.

f. Korting wegens onredelijke woonlast

In individuele gevallen zal, gezien de persoonlijke omstandigheden en de woningmarkt ter plaatse, moeten worden beoordeeld of de woonlasten redelijk zijn. Die beoordeling geldt het totaal van de netto woonlasten (dus bijvoorbeeld bij een eigen woning ook de aflossing / premie levensverzekering en het forfait overige eigenaarslasten). Is dit totaal onredelijk hoog, dan wordt naar redelijkheid een korting toegepast (N.B. geen gelijkheid 'boven en onder de streep', zie hoofdstuk 4.4 en 123 van dit hoofdstuk). Het komt voor dat de onderhoudsplichtige de voormalige echtelijke woning blijft bewonen, maar dan wel genoodzaakt is ter financiering van zijn overbedeling de hypotheek te verhogen. Extra woonlasten zijn daarvan het gevolg. Deze extra lasten - niet alleen de rente maar ook de 'vermogensvormende' aflossing / premie - worden in aanmerking genomen tot het plafond van een redelijke totale netto woonlast¹². Deze aanbeveling heeft als bezwaar dat de onderhoudsgerechtigde of rechthebbende voor de ontvangen overbedelingsuitkering moet boeten in de vorm van een lagere alimentatie. Het zou echter niet reëel zijn de onderhoudsplichtige te dwingen tot verhuizen als dit een even hoge woonlast zou opleveren als de voormalige echtelijke woning met een verhoogde hypotheek.

LET OP Nieuwe partner

De samenwoning met een nieuwe partner kan gevolgen hebben voor de in aanmerking te nemen woonlast. Zie 7 onder g.

11. Ziektekosten

De premie ZVW, inclusief de premie voor de aanvullende verzekering, kan in beginsel volledig in aanmerking worden genomen. Daarop komt, gezien de inhoud en strekking van artikel 475d lid 5 onder a van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering, in mindering de jaarlijks vastgestelde

¹² Vergelijk HR 20 oktober 1995, NJ 1996, 91

normpremie voor een alleenstaande dan wel voor een echtpaar als bedoeld in artikel 2 van de Wet op de zorgtoeslag, welke begrepen is in de bijstandsnorm. In het voorkomende geval komt ook de zorgtoeslag in mindering op het in aanmerking te nemen bedrag. Andere, niet door de verzekering gedekte medische kosten die aannemelijk worden gemaakt, zoals dieetkosten en tandartskosten, kunnen onder omstandigheden in aanmerking worden genomen. Met een verplicht eigen risico wordt slechts rekening gehouden indien aannemelijk wordt gemaakt dat daadwerkelijk van kosten sprake is.

(N.B: voor 1 januari 2006 bestonden verschillende soorten ziektekostenverzekeringen, ter zake waarvan zij verwezen naar het rapport alimentatienormen 2001)

12. Zelf betaalde premie arbeidsongeschiktheidsverzekering / oudedagsvoorziening / nabestaandenpensioen

De niet door de werkgever op het loon ingehouden, maar door de betrokkene zelf betaalde premie voor een arbeidsongeschiktheidsverzekering (bijvoorbeeld om het zogenaamde WAO/WIA-gat te dichten), een oudedagsvoorziening en/of een nabestaandenpensioen kan hier worden opgenomen. Deze premies worden slechts in aanmerking genomen als de voorziening noodzakelijk is, bijvoorbeeld als sprake is van een onvolledig pensioen. Slechts die premie die recht geeft op een, gezien het inkomen, redelijke oudedagsvoorziening / nabestaandenpensioen komt voor aftrek bij de vaststelling van de draagkracht in aanmerking. Aansluiting kan worden gezocht bij de situatie zoals die bestond tijdens het huwelijk / samenwoning. Indien partijen toen een dergelijke premie nodig achtten en betaalden, is het in beginsel redelijk dat de onderhoudsplichtige na het uiteengaan daarmee doorgaat. Bij de afweging kan ook een rol spelen dat de onderhoudsplicht in beginsel eindig is. De premie voor een oudedagsvoorziening, gesloten omdat men een deel van zijn pensioen vanwege pensioenverrekening dan wel -verevening mist, wordt in beginsel niet als noodzakelijke last beschouwd.

Fiscaal voordeel moet in mindering worden gebracht.

13. Vervallen

De werkgroep heeft besloten niet langer aan te bevelen dat de premie begrafenisverzekering ten laste van de draagkracht kan worden gebracht nu een dergelijke uitgave geen prioriteit heeft boven kinderen/of partneralimentatie.

14. Kosten omgangsregeling

Met reis- en verblijfkosten verbonden aan een omgangsregeling wordt in het algemeen rekening gehouden. Voor de verblijfkosten kan een forfaitair bedrag van €5 per kind per dag worden aangehouden. Voor de reiskosten wordt in principe uitgegaan van de kosten per openbaar vervoer. Bij noodzakelijk gebruik van een auto worden de kosten berekend op basis van 12,5 eurocent per kilometer (€0,25 per retourkilometer). Bij de vaststelling van kinderalimentatie wordt in beginsel slechts rekening gehouden met de verblijfskosten (zie hoofdstuk 4.5).

15. Andere bijzondere kosten

Bij de bepaling van de noodzakelijke kosten van bestaan kan ook met andere bijzondere kosten rekening gehouden worden. Als voorbeeld kan worden genoemd autokosten, indien deze sociaal en/of medisch noodzakelijk zijn, terwijl daarvoor geen vergoeding kan worden verkregen.

16. Werkelijke verwervingskosten

a. Algemene kosten

Reële, noodzakelijke kosten, gemaakt om het inkomen te verwerven, worden volledig bij de berekening van het draagkrachtloos inkomen betrokken. Te denken valt onder andere aan de kosten van kinderopvang.

Op de in aanmerking te nemen kosten wordt een eventueel door de werkgever betaalde vergoeding, dan wel een toeslag in mindering gebracht.

b. Reiskosten woon-werkverkeer

Met reëel gemaakte kosten woon-werkverkeer wordt, indien gereisd wordt met openbaar vervoer,

volledig rekening gehouden. Indien gebruik moet worden gemaakt van de eigen auto wordt gerekend met 12,5 eurocent per kilometer (€ 0,25 per retourkilometer). De eerste tien kilometer zijn niet uitgezonderd. Indien het noodzakelijk was voor de aanschaf van een auto een lening aan te gaan, dan kan met de aflossing van deze lening in beginsel rekening worden gehouden.

c. Kosten eigen auto

Indien voor het uitoefenen van het werk een auto noodzakelijk is waarvoor geen of een te lage vergoeding wordt ontvangen, dan wordt met de zakelijke autokosten voor zover van redelijke omvang, rekening gehouden. Aanbevolen wordt in zo'n geval te rekenen met € 0,25 per kilometer te verminderen met de ontvangen vergoeding.

d. Auto van de zaak

Stelt de werkgever een auto ter beschikking, dan dient voor het gebruik van deze auto van de zaak in vrijwel alle gevallen voor de inkomensheffing een forfaitair bedrag bij het inkomen te worden opgeteld. Met ingang van 1 januari 2006 wordt de bijtelling niet langer in de inkomstenbelasting belast, maar in de loonbelasting. De ondernemer en de resultaatsgenieter moeten wel in de inkomstenbelasting hun privé-gebruik van de auto blijven bijtellen. Het gevolg hiervan is dat maandelijks meer belasting moet worden betaald en dat daarom het besteedbaar inkomen per maand daalt. Bijzondere omstandigheden daargelaten wordt met deze fiscale bijtelling, en dus met de daling van het besteedbaar inkomen, geen rekening gehouden. Immers, de bijtelling betreft in feite een belasting op loon in natura: het door de werkgever gratis ter beschikking gestelde privé gebruik van de auto waarvoor betrokkene zelf geen benzine, verzekering, onderhoud of afschrijving betaalt. Bedoelde belastingclaim wordt voor de betrokkene ruimschoots goedge maakt door de besparing die het gratis gebruik van de auto hem oplevert. Onder voorwaarden blijft de bijtelling voor de inkomstenbelasting achterwege indien minder dan 500 kilometer op jaarbasis voor privé-doeleinden van de auto gebruik wordt gemaakt.

Soms wordt aan de werkgever een vergoeding voor het privé-gebruik van de auto betaald. Bedacht moet worden dat deze vergoeding in mindering strekt op het bedrag dat voor de inkomstenbelasting bij het loon moet worden opgeteld. Tegenover de aan de werkgever betaalde vergoeding staat dus een lagere belastingheffing. Voor zover het niet om een zeer hoog bedrag gaat, ziet de werkgroep ook voor de vergoeding geen aanleiding deze bij de vaststelling van het draagkrachtloos inkomen in aanmerking te nemen. Zonodig moet het uit een loonspecificatie blijkend netto loon worden gecorrigeerd met de ter zake van het privé-gebruik door de werkgever ingehouden loonbelasting.

17. Studiekosten

Studiekosten kunnen in aanmerking worden genomen indien deze worden gemaakt met het reële vooruitzicht dat het inkomen en daarmee ook de draagkracht in de nabije toekomst stijgt. Voor zover sprake is van fiscaal voordeel als scholingsuitgaven beveelt de werkgroep aan met dit voordeel rekening te houden.

18. Rente en aflossing schulden

Betaling van rente en aflossing op schulden, aangegaan ten behoeve van de gemeenschappelijke huishouding vóór de samenwoning van de echtgenoten werd verbroken, en andere uit die tijd stammende verplichtingen worden altijd in aanmerking genomen.

Soms spelen ten tijde van de alimentatievaststelling nog problemen met betrekking tot de verdeling van de gemeenschap of de afwikkeling van huwelijkse voorwaarden. Veelal zullen deze problemen ook betrekking hebben op de vraag wie van partijen de bestaande schulden voor zijn rekening zal nemen. Wanneer aannemelijk is dat deze uiteindelijk uit het inkomen van de onderhoudsplichtige zullen moeten worden voldaan, wordt hiermee rekening gehouden, ook vóórdat de vermogensrechtelijke gevolgen van de scheiding zijn afgewikkeld. Dit kan anders zijn met schulden, aangegaan na het verbreken van de samenwoning. Weliswaar zijn dit ten tijde van de alimentatievaststelling bestaande verplichtingen, maar bekeken zal moeten worden of het aangaan van deze schulden zo noodzakelijk was, dat betaling daarvan prevaleert boven de verplichting tot betalen van alimentatie.

19. Herinrichtingskosten

Met de kosten van herinrichting van degene die aan zijn ex-partner de inboedel heeft gelaten kan, afhankelijk van de omstandigheden (onder meer of het de betaling van kinderalimentatie betreft, zie hoofdstuk 4.5), geheel of ten dele rekening worden gehouden. Een schuld van maximaal € 5.500,- met een maandelijkse verplichting van € 125,- wordt in het algemeen redelijk geacht, indien aannemelijk is dat deze kosten daadwerkelijk zijn of moeten worden gemaakt. Wanneer de noodzaak van herinrichting vaststaat en er geen spaargelden aanwezig zijn, worden financieringslasten tot een bedrag van maximaal € 125,- per maand in aanmerking genomen.

20. Overige kosten waaronder advocaatkosten

Dit is een restrubriek voor niet algemeen voorkomende kosten.

In het algemeen beschouwt de werkgroep advocaatkosten gemaakt in het kader van een familie-rechtelijke procedure niet als een noodzakelijke last die voorrang heeft boven de onderhoudsverplichting, in ieder geval niet voor de vaststelling van kinderalimentatie (zie hoofdstuk 4.5). Indien partneralimentatie wordt vastgesteld kan daarover onder bijzondere omstandigheden anders worden geoordeeld: indien er sprake is van een hoge eigen bijdrage ingeval van gefinancierde rechtshulp dan wel een inkomen boven de grens voor gefinancierde rechtshulp alsmede van een beperkte vrije ruimte voor de onderhoudsplichtige zelf. Indien in dat geval aantoonbaar advocaatkosten zijn gemaakt en er geen liquide middelen zijn of binnen afzienbare termijn te verwachten zijn, beveelt de werkgroep uitsluitend ten aanzien van advocaatkosten in verband met een echtscheidingsprocedure aan rekening te houden met een bedrag van maximaal € 1.368,- met een maandlast van maximaal € 114,- gedurende ten hoogste een jaar.

Indien bij de vaststelling van alimentatie in het kader van voorlopige voorzieningen reeds met deze advocaatkosten rekening is gehouden, vangt de termijn van een jaar aan per datum voorlopige voorzieningen.

21. Draagkrachtloos inkomen

De som van de in aanmerking te nemen lasten, inclusief de bijstandsnorm, wordt draagkrachtloos inkomen genoemd. Het is het gedeelte van het inkomen dat geen draagkracht oplevert.

22. Draagkrachtruimte

Het draagkrachtloos inkomen wordt afgetrokken van het totaal netto inkomen. Wanneer het saldo positief is wordt dit draagkrachtruimte genoemd. Deze draagkrachtruimte wordt in een bepaalde verhouding, die vastligt in het draagkrachtpercentage (zie 23), tussen onderhoudsplichtige en onderhoudsgerechtigde(n) verdeeld.

23. Draagkrachtpercentage

Van de gevonden draagkrachtruimte (zie 22) wordt een bepaald percentage, het draagkrachtpercentage, beschikbaar geacht voor alimentatie. Is sprake van kinderalimentatie dan bedraagt dit percentage 70. Voor partneralimentatie bedraagt dit 50 wanneer de onderhoudsplichtige een gezin onderhoudt en 70 voor een alleenstaande onderhoudsplichtige. 'Gezin' wordt hier ruim opgevat: ieder die niet alleenstaande is heeft een gezin. Hieronder valt dus niet alleen de hertrouwde onderhoudsplichtige maar ook degene die samenwoont en ook de alleenstaande ouder die geen partner heeft maar wel een of meer kinderen verzorgt.

LET OP Nieuwe partner

De samenwoning met een nieuwe partner wordt, indien die partner in eigen onderhoud kan voorzien, bij de keuze van het te hanteren draagkrachtpercentage buiten beschouwing gelaten. Zie 7 onder g.

Voor de bruto methode gelden voor partneralimentatie andere draagkrachtpercentages (zie 137).

24. Alimentatieverplichting jegens een eerdere ex-partner en kinderen uit een eerder huwelijk

(Tekst in bewerking. De huidige tekst luidt als volgt:)

A. De vastgestelde alimentatie voor een eerdere ex-partner moet als vaststaand worden meegenomen¹³. De werkgroep beveelt aan om de netto partneralimentatie hier af te trekken indien ook kinderalimentatie moet worden vastgesteld, als dat niet het geval is dient men meteen over te stappen naar 36 en de geldende alimentatie voor een eerdere ex-partner af te trekken bij 37. Met netto wordt hier bedoeld: de alimentatie minus het belastingvoordeel, dat is te stellen op 1/3 deel hiervan (1/6 deel hiervan bij 65+).

Vb: stel de alimentatie voor een eerdere ex-partner bedraagt € 400 per maand. De netto alimentatie bedraagt dan € 400 - 1/3 deel (133,33) = € 266,66.

B. Indien er alimentatie is vastgesteld voor kinderen uit een eerder huwelijk en er ook kinderalimentatie moet worden vastgesteld wordt de geldende kinderalimentatie voor de kinderen uit het eerste huwelijk hier afgetrokken (zonder aftrek van het te behalen belastingvoordeel) tenzij de draagkracht te gering is om in de behoefte van alle kinderen te voorzien, in welk geval voor alle kinderen bij 28 de ruimte wordt berekend en bij 29 het fiscaal voordeel, waarna de ruimte over alle kinderen gelijk wordt verdeeld tenzij er een aantoonbaar verschil in behoefte is¹⁴.

Indien geen kinderalimentatie moet worden vastgesteld wordt de geldende kinderalimentatie hier afgetrokken zonder aftrek van het te behalen belastingvoordeel.

25. Resterend bedrag

(Tekst in bewerking. De huidige tekst luidt als volgt:)

Het bedrag dat resteert, is hetgeen de onderhoudsplichtige geacht wordt voor alimentatie te kunnen missen. Er kan echter een hoger bedrag aan alimentatie worden opgelegd omdat het door de onderhoudsplichtige te behalen fiscaal voordeel wegens partneralimentatie bij inkomens boven € 1.400 bruto per maand (ongeveer € 1.050 netto per maand) gedeeltelijk bij het thans gevonden bedrag wordt opgeteld, zie 29 en 39.

26. Kinderalimentatie

(Tekst in bewerking. De huidige tekst luidt als volgt:)

Zie voor alimentatie voor kinderen uit eerder huwelijk ook 24. Indien vaststelling van kinderalimentatie is verzocht moet, voor zover dit tussen partijen in geschil is, de behoefte van de kinderen worden vastgesteld. Zie hiervoor hoofdstuk 3.2 en de in de losse bijlage onder 28 opgenomen tabel 'kosten van kinderen' met toelichting.

Hetgeen in het model onder 25 resteert als bedrag (a) is het voor alimentatie beschikbare bedrag. Indien de verzochte kinderalimentatie dan wel het bedrag van de vastgestelde totale behoefte groter is, moet worden onderzocht of er op grond van fiscaal voordeel aanleiding is bij de bepaling van kinderalimentatie boven het beschikbare bedrag uit te gaan. Fiscaal voordeel wordt alleen in aanmerking genomen indien het bruto inkomen van de onderhoudsplichtige meer bedraagt dan € 1.400 bruto per maand (ongeveer € 1.050 netto per maand). Zie voor de bepaling van het eventueel in aanmerking te nemen fiscaal voordeel 28 tot en met 35. Er is in deze situatie geen ruimte voor partneralimentatie. Het is mogelijk dat het fiscaal voordeel op grond van de kinderalimentatie niet geheel opgaat aan de behoefte van de kinderen. De extra ruimte die dan overblijft wordt in de netto methode niet in partneralimentatie omgezet!

Indien zowel kinderalimentatie als partneralimentatie wordt gevraagd moet de ruimte verdeeld worden. Op grond van artikel 1:400 van het Burgerlijk Wetboek heeft kinderalimentatie voorrang boven alle andere onderhoudsverplichtingen. Er is dan alleen ruimte voor partneralimentatie als bedrag (a) groter is dan de verzochte kinderalimentatie dan wel het bedrag van de vastgestelde totale behoefte. In dat geval wordt het fiscaal voordeel dat de kinderalimentatie genereert buiten beschouwing gelaten. Het wordt in de netto methode niet aan de partner toegerekend.

¹³ HR 11 september 1992, NJ 1992, 745

¹⁴ HR 13 december 1991, NJ 1992, 178

27. Beschikbaar voor partneralimentatie

(Tekst in bewerking. De huidige tekst luidt als volgt:)

Indien in het model bij 27 enig bedrag resteert (bedrag (b)) is er ruimte voor partneralimentatie. Er wordt dan onderzocht of er, op grond van fiscaal voordeel, aanleiding is bij de bepaling van de partneralimentatie boven het beschikbare uit te gaan. Fiscaal voordeel wordt alleen in aanmerking genomen indien het bruto inkomen van de onderhoudsplichtige meer bedraagt dan € 1.400 per maand (ongeveer € 1.050 netto per maand). Zie 39 voor de bepaling van het eventueel in aanmerking te nemen fiscaal voordeel.

Fiscaal voordeel op grond van kinderalimentatie wordt niet bij bedrag (b) opgeteld. Dit voordeel wordt in de netto methode niet bij de bepaling van partneralimentatie in aanmerking genomen.

28. Per kind beschikbaar

(Tekst in bewerking. De huidige tekst luidt als volgt:)

De nummers 28 tot en met 35 van het model hebben betrekking op de bepaling van het in aanmerking te nemen fiscaal voordeel op grond van kinderalimentatie. Deze worden alleen ingevuld indien:

- kinderalimentatie moet worden vastgesteld en het berekende beschikbare bedrag (bedrag (a) bij 27) niet toereikend is voor de verzochte kinderalimentatie dan wel het bedrag van de vastgestelde totale behoefte aan kinderalimentatie;
- en tevens het bruto inkomen van de onderhoudsplichtige meer bedraagt dan € 1.400 per maand (ongeveer € 1.050 netto per maand).

Het bij 28 in te vullen bedrag (c) is hetgeen vóór toerekening van fiscaal voordeel per kind beschikbaar is.

29. Voordeel uit persoonsgebonden aftrek wegens onderhoud kind

(Tekst in bewerking. De huidige tekst luidt als volgt:)

De onderhoudsplichtige die voldoet aan de onderhoudseis en minimaal een jaarlijks vast te stellen bedrag per kwartaal aan een kind besteedt, heeft recht op persoonsgebonden aftrek voor dat kind. Deze besteding kan bestaan in betaling van alimentatie (voorshands wordt uitgegaan van het bij 28 ingevulde beschikbare bedrag), maar ook in uitgaven ter zake van de omgangsregeling met het kind. Deze laatste uitgaven worden als een bedrag per kind ingevuld bij 31 (zie 14 waar eventuele omgangskosten als totaal voor alle kinderen worden ingevuld). De aftrek houdt in dat de onderhoudsplichtige bij de aangifte inkomstenheffing een forfaitair bedrag in mindering mag brengen op het belastbaar inkomen. Het forfaitaire bedrag is afhankelijk van de leeftijd van het kind. Het tabelletje onder 29 van het model geeft, ingedeeld naar leeftijdsgroepen, het voordeel voor de onderhoudsplichtige per maand aan, als ook het bedrag dat aan het kind moet worden besteed om te voldoen aan de onderhoudseis.

Bestedingen ten behoeve van kinderen die achttien jaar of ouder zijn, geven alleen recht op persoonsgebonden aftrek voor zover het kind géén recht op een studietoelage ingevolge de WSF heeft. Het hier bedoelde recht op persoonsgebonden aftrek is eveneens uitgesloten in het uitzonderlijke geval dat de onderhoudsplichtige zelf recht op kinderbijslag voor het betrokken kind heeft.

30. Beschikbaar inclusief fiscaal voordeel

(Tekst in bewerking. De huidige tekst luidt als volgt:)

Het hier in te vullen bedrag (d) is hetgeen per kind beschikbaar is na toerekening van fiscaal voordeel. Hier wordt de beschikbaarheid van fiscaal voordeel voorondersteld om na te gaan wat de onderhoudsplichtige inclusief dat voordeel kan betalen.

31. Eventuele kosten omgangsregeling per kind

(Tekst in bewerking. De huidige tekst luidt als volgt:)

Gelden die door de onderhoudsplichtige worden besteed aan omgang met een kind vormen een besteding die relevant is voor het recht op persoonsgebonden aftrek voor dat kind (zie 29).

32. Uitgaven voor levensonderhoud voor kinderen (in fiscale zin)

(Tekst in bewerking. De huidige tekst luidt als volgt:)

De uitkomst van 32 (bedrag (e)) vormt het totaal van de bestedingen per kind van de onderhoudsplichtige die in aanmerking worden genomen bij de vraag of recht op persoonsgebonden aftrek bestaat.

33. Recht op fiscale aftrek

(Tekst in bewerking. De huidige tekst luidt als volgt:)

Indien de totale relevante bestedingen per kind (bedrag (e)) groter zijn dan het jaarlijks vast te stellen bedrag per kwartaal als bedoeld in 29, heeft de onderhoudsplichtige recht op persoonsgebonden aftrek voor dat kind. Er wordt dan fiscaal voordeel toegerekend (zie 29), als gevolg waarvan voor het kind beschikbaar komt bedrag (d) (zie 30).

34. Beschikbaar voor betrokken kind na toerekening fiscaal voordeel

(Tekst in bewerking. De huidige tekst luidt als volgt:)

Na toerekening van fiscaal voordeel is voor het betrokken kind beschikbaar bedrag (d). De alimentatie voor het kind wordt bepaald op bedrag (d) of, indien dit lager is, op het bedrag van de verzochte kinderalimentatie dan wel het bedrag van de vastgestelde totale behoefte.

35. Beschikbaar voor betrokken kind zonder toerekening fiscaal voordeel

(Tekst in bewerking. De huidige tekst luidt als volgt:)

Indien de als uitkomst van 32 (bedrag (e)) resulterende totale bestedingen per kind lager zijn dan het jaarlijks vast te stellen bedrag per kwartaal als bedoeld in 29, heeft de onderhoudsplichtige geen recht op persoonsgebonden aftrek voor dat kind. Er wordt dan geen fiscaal voordeel gerealiseerd. Voor het kind is slechts bedrag (c) (zie 28) beschikbaar.

36. Beschikbaar voor partneralimentatie zonder toerekening fiscaal voordeel

(Tekst in bewerking. De huidige tekst luidt als volgt:)

De nummers 36 tot en met 39 van het model hebben betrekking op de bepaling van in aanmerking te nemen fiscaal voordeel op grond van partneralimentatie. Deze worden alleen ingevuld indien:

- partneralimentatie moet worden vastgesteld en uit de berekening bij 29 een voor partneralimentatie beschikbaar bedrag (bedrag (b)) resulteert;
- en tevens het bruto inkomen van de onderhoudsplichtige meer bedraagt dan € 1.400 per maand (ongeveer € 1.050 netto per maand).

Het in te vullen bedrag (b) is hetgeen vóór toerekening van fiscaal voordeel voor partneralimentatie beschikbaar is. Fiscaal voordeel op grond van kinderalimentatie wordt niet bij bedrag (b) opgeteld. Dit voordeel wordt in de netto methode niet bij de bepaling van partneralimentatie in aanmerking genomen.

37. Vastgestelde netto alimentatie eerdere ex-echtgenote

(Tekst in bewerking. De huidige tekst luidt als volgt:)

Bij 37 wordt de geldende netto alimentatie voor een eerdere echtgenote ingevuld indien deze niet reeds bij 24 onder A is opgenomen. Met netto wordt hier bedoeld: de alimentatie minus het

belastingvoordeel, dat gesteld wordt op het gewogen gemiddelde van de eerste en tweede schijf: 1/3 deel hiervan (1/6 deel hiervan bij 65+).

Vb: stel de alimentatie voor een eerdere ex- echtgenote bedraagt € 400 per maand. De netto alimentatie bedraagt dan € 400 - 1/3 deel (133,33) = € 266,66.

38. *Resteert voor de (tweede) ex-echtgenote*

(Tekst in bewerking. De huidige tekst luidt als volgt:)

Het bedrag dat resteert is hetgeen de onderhoudsplichtige geacht wordt voor alimentatie te kunnen missen. Er kan echter een hoger bedrag aan alimentatie worden opgelegd omdat het door de onderhoudsplichtige te behalen fiscaal voordeel bij inkomens boven € 1.400 bruto per maand (ongeveer € 1.050 netto per maand) gedeeltelijk bij het thans gevonden bedrag wordt opgeteld, zie 39.

39. *Belastingvoordeel hierover*

(Tekst in bewerking. De huidige tekst luidt als volgt:)

Betaalde partneralimentatie is integraal aftrekbaar voor de inkomstenheffing. De onderhoudsplichtige geniet daarom een belastingvoordeel dat gesteld wordt op het gewogen gemiddelde van de eerste en tweede schijf: 1/3 deel (1/6 deel bij 65+) gerekend over het gevonden bedrag. Het fiscaal voordeel wordt in de netto methode gedeeltelijk aan de onderhoudsgerechtigde toegerekend. Er wordt volstaan met een eenmalige verhoging ter grootte van 1/3 deel hiervan (1/6 deel hiervan bij 65+).

6.3 Toelichting bij het model voor de bruto methode

Box I Inkomen uit werk en woning

41. *Bruto arbeidsinkomen uit dienstbetrekking*

Opgegeven moet worden het overeengekomen loon per jaar zonder vermindering wegens inhouding spaarloon. Het bedrag dat per 4 weken wordt betaald moet met 13 worden vermenigvuldigd. Als een jaaropgave beschikbaar is, begint men bij 60 en slaat men 41 tot en met 59 over. Als men niet over een jaaropgave beschikt maar wel over de laatste salarisspecificatie van een jaar met cumulatieven kan men uitgaan van het heffingsloon dat in de cumulatieven staat, ook wel aangeduid als loon voor loonbelasting/ premieheffing, loon lb/ph, belastbaar loon, fiscaal loon of loon loonheffing. Dit loon is gelijk aan het loon dat op een jaaropgave staat. Dit loon dient men niet te verwarren met loon OT of loon SVW. Inkomsten van werknemers die vakantiebonnen ontvangen worden niet bij 41 maar bij 45 ingevuld.

42. *Bruto AOW-uitkering*

Jaarlijks in mei wordt over de AOW-uitkering een vakantietoeslag uitbetaald. Deze toeslag bedraagt niet de gebruikelijke 8% bruto, maar een jaarlijks vast te stellen vast bruto bedrag. Over een AOW-uitkering is geen premie WW verschuldigd. Het basispensioen voor een gehuwde verschilt van die voor een ongehuwde. Daarom heeft een scheiding in het algemeen invloed op de hoogte van de AOW-uitkering.

LET OP Pensioenverrekening / pensioenverevening

Indien de onderhoudsplichtige een pensioenverrekeningsuitkering aan een ex-echtgenoot moet betalen beveelt de werkgroep aan deze verplichting af te trekken van het bruto inkomen en uitsluitend het resterende inkomen in de alimentatieberekening te betrekken.

Als de onderhoudsplichtige een pensioenvereveningsbijdrage moet betalen is deze bijdrage in beginsel al van het inkomen afgetrokken omdat het pensioenfonds de vereveningsuitkering rechtstreeks aan de gerechtigde betaalt. Als de pensioenverrekening in het verleden contant is afgerekend beveelt de werkgroep aan bij de berekening van de draagkracht na pensionering van degene die tot uitkering is overgegaan in beginsel het inkomen te nemen na aftrek van het bedrag van de indertijd berekende voorwaardelijke verrekeningsuitkering.

Als de onderhoudsplichtige een pensioenverrekenings- of -vereveningsuitkering ontvangt dient dit inkomen bij het overig inkomen te worden opgeteld.

43. Bruto uitkering andere sociale verzekeringswetten

Uitkeringen aan werknemers waarbij vakantiebonnen worden verstrekt moeten niet bij 43 maar bij 45 worden ingevuld.

44. Vakantietoeslag

De vakantietoeslag wordt in de berekening betrokken door bij het bruto inkomen 8% op te tellen. Over een WW-, WAO/WIA- en AOW-uitkering wordt ook vakantiegeld uitgekeerd, over diverse particuliere pensioenen niet. De vakantietoeslag over de AOW uitkering bedraagt geen 8%. Er wordt géén vakantietoeslag bijgeteld bij werknemers die vakantiebonnen ontvangen. Hun inkomsten worden niet bij 41 of 43 maar bij 45 ingevuld. Over het vakantiegeld worden geen werknemersverzekering- en pensioenpremies e.d. geheven, maar wel de inkomensafhankelijke werkgeversbijdrage ZVW, voor zover niet reeds op basis van het overige loon het maximum wordt bereikt.

45. Bruto arbeidsinkomen inclusief belast deel waarde vakantiebonnen

Het bruto inkomen van werknemers in sectoren (in de bouw tot 2006) waarin vakantiebonnen worden verstrekt, kan niet zonder meer uit de salarisspecificatie worden afgelezen, doch moet berekend worden. Bij deze werknemers is er namelijk geen sprake van een vakantietoeslag en loon over vakantiedagen. De verstrekte vakantiebonnen omvatten gedeeltelijk vakantiegeld en gedeeltelijk een vergoeding ter zake van loonderving voor vakantiedagen, waarover het loon niet wordt doorbetaald. Deze werknemers ontvangen in het algemeen maximaal 46 weken loon (en vakantiebonnen) per jaar. De vakantiebonnen kunnen 2 à 3 keer per jaar verzilverd worden. In die situatie wordt aan de hand van de salarisgegevens en de waarde van de vakantiebonnen het bruto inkomen per jaar herleid. Op een loonstrook wordt meestal alleen de fiscaal belaste waarde van de vakantiebon vermeld¹⁵. Per loonperiode wordt over deze belaste waarde loonbelasting op het loon ingehouden. De 100%-waarde van de vakantiebon wordt door de werkgever aan de bedrijfsvereniging afgedragen. Bij de verzilvering van de vakantiebon krijgt de werknemer dan ook de gehele waarde uitgekeerd. Bij 45 moet het fiscale bruto jaarinkomen worden ingevuld. Een gebruikelijke berekening van dit fiscale jaarinkomen in geval van een weekloon gaat als volgt: 46 maal het bruto weekinkomen vermeerderd met 46 maal de belaste waarde van de vakantiebonnen. Over een periode van werkloosheid, bijvoorbeeld bij vorstverlet, ontvangt een werknemer een WW-uitkering. Hieromtrent worden door de desbetreffende uitkerende instantie opgaven (ook jaaropgaven) verstrekt. Voor zover bij de WW-uitkering vakantiezegels worden verstrekt zijn deze 100 % belast. Over de uitkeringsperiode is het fiscale bruto loon dus het aantal uitkeringsweken maal de bruto weekuitkering vermeerderd met het aantal uitkeringsweken maal de 100%-waarde van de vakantiebonnen. Indien de rest van het jaar gewerkt is, kan voor het aantal gewerkte weken 46 minus het aantal uitkeringsweken worden gerekend. Het fiscale bruto loon over die weken is dan dit aantal weken maal het bruto weekinkomen vermeerderd met dit aantal weken maal de belaste waarde van de vakantiebonnen. Het totaal kan bij 45 als fiscaal bruto jaarinkomen worden ingevuld. De onbelaste waarde van de vakantiebonnen (over de gewerkte weken) dient bij 118 te worden opgegeven.

Ten aanzien van vakantiebonnen dient in de sector Bouwnijverheid een onderscheid gemaakt te worden tussen de regeling tot en met het jaar 2005 en de regeling vanaf 2006, met ingang van welk jaar de vakantiebonnen zijn vervallen en vervangen door het zogenaamde Tijdsparfond. Het loon wordt voortaan over 52 weken betaald, waarnaast per jaar 18 dagen extra worden uitbetaald. Over het totaal van beide bedragen wordt 8% vakantietoeslag uitbetaald. Op de loonstrook worden de extra dagen vermeld als bijvoorbeeld "TSF-dagen" of "tijdsparfond". De daarmee corresponderende bedragen, inclusief de vakantietoeslag daarover, worden door de werkgever rechtstreeks gestort in

¹⁵ De fiscaal belaste waarde bedroeg tot 1999 meestal 75 %. De belaste waarde resp. onbelaste waarde bedraagt in

1999: 77,5 % 22,5 %	2004: 90 % 10,0 %
2000: 80 % 20 %	2005 t/m 2007: 92,5 % 7,5 %
2001: 82,5 % 17,5 %	2008: 95 % 5%
2002: 85 % 15 %	2009: 97,5 % 2,5%
2003: 87,5 % 12,5 %	2010: 100% 0%

het tijdsparafonds. De bouwplaatswerknemer kan de opgebouwde rechten aanwenden voor vrije tijd, de levensloopregeling of een uitkering in geld.

46. Inkomsten uit overwerk

Zie 7 onder a.

47, 48 Overig bruto arbeidsinkomen

Eventueel ander bruto arbeidsinkomen, zoals een dertiende maand, een veertiende periode, gratificaties, tantièmes en eindejaarsuitkeringen worden bij het bruto arbeidsinkomen geteld, tenzij deze posten een incidenteel karakter dragen en/of reeds in het bruto inkomen onder 41 of 45 zijn verantwoord.

49. Belaste onkostenvergoedingen

Het wel of niet belast zijn van een onkostenvergoeding kan afgeleid worden uit de salarisspecificatie. Aan het feit dat de onkostenvergoeding fiscaal wordt belast kan niet zonder meer de conclusie worden verbonden dat het gaat om verkapt inkomen. Zie overigens de toelichting bij 7 onder b.

51. Ingehouden pensioenpremie

De ingehouden pensioenpremie wordt op het bruto arbeidsinkomen in mindering gebracht, omdat deze premie buiten het loon is gesteld.

De premie per jaar kan het best worden benaderd door het per maand betaalde bedrag met twaalf of het per 4 weken betaalde bedrag met dertien te vermenigvuldigen.

OP betekent ouderdomspensioen, NP betekent nabestaandenpensioen, IP-BW betekent invaliditeitspensioen bovenwettelijk.

52. Levensloopregeling (voorheen post FPU VUT)

Omdat deelname aan een levensloopregeling op vrijwillige basis geschiedt en op ieder gewenst moment door de werknemer beëindigd kan worden, dient met deze ingehouden premie in het kader van de vaststelling van alimentatie voor een minderjarig/jongmeerderjarig kind geen rekening te worden gehouden. Met de eventuele werkgeversbijdrage in deze premie dient dan ook geen rekening te worden gehouden, tenzij blijkt dat de werkgever deze bijdrage ook betaalt als de werknemer niet aan de regeling deelneemt. Betreft het vaststelling van partneralimentatie dan heeft in het algemeen het betalen van alimentatie aan de ex-partner meer prioriteit dan betaling van deze premie, maar er kunnen bijzondere omstandigheden zijn die dat anders maken.

53. Aanvullende door de werkgever ingehouden premie nabestaandenpensioen / reparatie WAO/WIA-gat

Het zogenaamde WAO/WIA-gat en het tekort in nabestaandenpensioen kan worden gerepareerd door een collectieve aanvullende pensioenvoorziening. Fiscaal gezien heeft dit dezelfde gevolgen als de betaling van de gewone pensioenpremie. De premie moet dus op het loon in mindering worden gebracht voordat de premies werknemersverzekeringen worden berekend.

Deze premies worden slechts in aanmerking genomen als de voorziening noodzakelijk is, bijvoorbeeld als sprake is van een onvolledig pensioen. Slechts die premie die recht geeft op een, gezien het inkomen, redelijke oudedagsvoorziening dan wel redelijk nabestaandenpensioen komt voor aftrek bij de vaststelling van de draagkracht in aanmerking. Aansluiting kan worden gezocht bij de situatie zoals die bestond tijdens het huwelijk of de periode gedurende welke men samenwoonde. Indien partijen toen een dergelijke premie nodig achtten en betaalden is het in beginsel redelijk dat de onderhoudsplichtige na het uiteengaan daarmee doorgaat. Bij de afweging kan ook een rol spelen dat de onderhoudsplicht in beginsel eindig is.

De premie voor een oudedagsvoorziening, gesloten omdat men een deel van zijn pensioen vanwege pensioenverrekening dan wel -verevening mist, wordt in beginsel niet als een noodzakelijke last beschouwd.

De premie per jaar kan het best worden benaderd door het per maand betaalde bedrag met twaalf of

het per 4 weken betaalde bedrag met dertien te vermenigvuldigen.

54. Loon voor de premies werknemersverzekeringen

Het op deze plaats berekende saldo geeft het inkomen, waarover de premies werknemersverzekeringen moeten worden berekend.

55. Premie WW

De premie WW (Werkloosheidswet) moet worden berekend over het loon per werkdag, maar over niet meer dan het maximum dagloon na aftrek van een franchise. Dat betekent dat bij een parttime dienstbetrekking het loon niet gedeeld kan worden door het totaal aantal werkdagen per jaar. Voor de gevallen waarin dit wel kan, volgen voor de verschillende jaren het totaal aantal werkdagen, het maximum dagloon, (door deze getallen met elkaar te vermenigvuldigen) het maximale inkomen en de franchise waarover nog premie betaald moet worden uit de tabel in de bijlage 'tarieven en tabellen' onder 55.

Het loon waarover de premie moet worden berekend, is vastgelegd in de Coördinatiewet Sociale Verzekeringen. Het in het model onder (A) berekende totaal zal daar in vrijwel alle gevallen exact mee overeenkomen. Verschillen zijn mogelijk in het geval van beloningen in natura.

Het premiepercentage wordt per bedrijfstak vastgesteld. De wachtgeldpremie en de werkloosheidspremie moeten bij elkaar worden opgeteld. Het voor betrokkene geldende percentage kan worden ontleend aan zijn loonstrook.

Alleen indien geen zekerheid kan worden verkregen over het juiste percentage, mag gebruik worden gemaakt van het geschatte gemiddelde percentage (zie tabel in de bijlage 'tarieven en tabellen' onder 55).

56. Premie arbeidsongeschiktheidsverzekering i.v.m. reparatie WAO/WIA-gat

De reparatie van het WAO/WIA-gat, ontstaan door de Wet terugdringing beroep op de arbeidsongeschiktheidsregelingen, vindt in sommige gevallen plaats via een collectieve aanvullende arbeidsongeschiktheidsverzekering. Of dit het geval is blijkt uit de loonstrook. De betaalde premie moet aan de loonstrook worden ontleend en worden omgerekend naar een bedrag per jaar. Uit de loonstrook moet blijken hoe de premie wordt berekend. Het zal gaan om een percentage van het loon, verminderd met de pensioen- en VUT-premie (51), na aftrek van een franchise.

Een redelijke schatting kan worden verkregen door het per maand betaalde bedrag met 12 of het per 4 weken betaalde bedrag met 13 te vermenigvuldigen.

57. Vergoeding werkgever en/of uitkeringsinstelling inkomensafhankelijke bijdrage premie ZVW

De vergoeding van de werkgever en sommige uitkeringsinstellingen (zoals in het geval van de Anw, WW, WIA/WAO en Wwb) van de door de werknemer dan wel uitkeringsgerechtigde verschuldigde inkomensafhankelijke bijdrage ZVW dient hier te worden opgenomen. Deze vergoeding is fiscaal belast en wordt daarom als loon hier opgenomen (zie voor een nadere uiteenzetting nr. 124).

In het geval wordt gerekend op basis van een jaaropgave dient ermee rekening te worden gehouden dat de vergoeding van de bijdrage door werkgever en/of uitkeringsinstelling in het fiscaal loon is begrepen.

58. Bijdrage werkgever in ziektekosten

Een andere dan de onder 57 bedoelde bijdrage van de werkgever in de door de weknemer te betalen ziektekosten zal over het algemeen worden aangemerkt als belast loon en dient dan hier te worden opgenomen.

59. Inkomsten uit arbeid

Het berekende bedrag geeft het totaal van de belaste inkomsten uit arbeid. Voor zover het niet gaat om besteedbaar (werkelijk) inkomen (de bij 57 opgegeven inkomensafhankelijke bijdrage van de werkgever in de premie ZVW), vindt bij 124 een correctie plaats (door aftrek van de volledige premie,

derhalve inclusief de bijdrage van de werkgever in de premie ZVW).

60. Loon volgens jaaropgave(n)

Als een jaaropgave beschikbaar is kan met 60 worden begonnen. De nummers 41 tot en met 59 behoeven dan niet te worden ingevuld.

Het loon volgens de jaaropgave is al vermeerderd met alle belaste toeslagen en uitkeringen, de door de werkgever betaalde bijdrage premie ZVW en bijdrage premie levensloopregeling, het vakantiegeld en het overwerk. Afgetrokken zijn al de pensioenpremies, de premie WW, de inhoudingen in verband met een collectieve reparatie van het WAO/WIA-gat, het spaarloon en de premie levensloopregeling. Voor een correct gebruik van de jaaropgave dient in het voorkomende geval het totaal aan ingehouden spaarloon bij het inkomen volgens de jaaropgave te worden opgeteld. Is er sprake van een premie levensloopregeling dan dient de afgedragen premie levensloopregeling ook bij het inkomen volgens de jaaropgave te worden opgeteld en dient de bijdrage van de werkgever in die premie weer te worden afgetrokken, tenzij blijkt dat de werkgever deze bijdrage ook betaalt als de werknemer niet deelneemt aan deze regeling (zie verder 52 voor het onderscheid tussen vaststelling van kinderalimentatie en partneralimentatie). Van dit inkomen volgens jaaropgave dient ten slotte te worden afgetrokken de fiscaal belaste bijtelling voor het privé-gebruik van de zakelijk auto (zie 16d).

Als men niet over een jaaropgave beschikt maar wel over de laatste salarisspecificatie van een jaar met cumulatieven kan men uitgaan van het heffingsloon dat in de cumulatieven staat, ook wel aangeduid als loon voor loonbelasting/premieheffing, loon lb/ph, belastbaar loon, fiscaal loon of loon loonheffing. Dit loon is gelijk aan het loon dat op een jaaropgave staat. Dit loon dient men niet te verwarren met loon OT of loon SVW.

Indien in de jaaropgave inkomsten uit overwerk zijn verwerkt, moet worden nagegaan of deze inkomsten niet een louter incidenteel karakter dragen in welk geval deze meestal niet tot het inkomen worden gerekend.

Bij werknemers die vakantiebonnen ontvangen, is de belaste waarde van de verstrekte vakantiebonnen in het loonbedrag op de jaaropgave begrepen. Bij inkomen uit arbeid is een deel van de waarde onbelast. Dit deel van de waarde moet worden ingevuld bij 118. Van belang is dat de jaaropgave het onbelaste deel niet vermeldt. Zie verder 45.

61. Fietsaftrek

De fietsaftrek is met ingang van 1 januari 2003 vervallen.

62. Reisaftrek

De reisaftrek geldt bij regelmatig woon-werkverkeer en wordt uitsluitend in aanmerking genomen voor de per openbaar vervoer afgelegde reisafstand indien deze meer bedraagt dan 10 km per dag. De aftrek wordt verminderd met de ontvangen reiskostenvergoeding. In beginsel is een openbaar-vervoerverklaring vereist.

63. Zeedagenaftrek

De zeedagenaftrek is per 1 januari 2007 vervallen. Deze gold voor een persoon die tenminste 180 dagen per jaar op een schip werkte, minus de van de werkgever ontvangen vergoeding. Tegelijkertijd is ook de bijtelling bij het loon van de kosten aan boord vervallen.

64. Belastbaar loon (a)

Dit is het loon dat is verminderd met de werknemersaftrek (het totaal van de reis- en zeedagenaftrek) en dat de basis vormt voor de berekening van de loonheffing.

65. Bedrijfsresultaat

Een ondernemer die een onderneming op eigen naam of in samenwerking met anderen drijft, geniet geen salaris, maar winst. Hij zal in de regel voor zijn levensonderhoud bedragen aan het vermogen van de onderneming onttrekken. Die onttrekkingen, verminderd met de betaalde belasting en premies,

heeft hij - eventuele andere bronnen van inkomen buiten beschouwing gelaten - in het desbetreffende jaar netto beschikbaar gehad. De belasting die de ondernemer - in privé - moet betalen wordt vastgesteld op basis van zijn belastbare winst uit onderneming. Het betreft hier alleen de winst van de individuele ondernemer, niet die van het eventuele samenwerkingsverband. Hoewel die vaststelling van belastbare winst pas achteraf - na afloop van het jaar - mogelijk is, zal de ondernemer in de regel een voorlopige aanslag krijgen op basis waarvan een geschat bedrag aan belasting moet worden betaald.

Jaarlijks dient voor de onderneming een jaarrekening te worden opgesteld met een balans, winst- en verliesrekening en een toelichting. Veelal maakt de ondernemer ook een kasstroomoverzicht waarin melding wordt gemaakt van de onttrekkingen. Er is een verschil tussen de bedrijfseconomische en fiscale jaarrekening. Een kleine ondernemer kan volstaan met een fiscale jaarrekening en hoeft geen bedrijfseconomische jaarrekening op te stellen.

Bij post 65 (bedrijfsresultaat) dient te worden ingevuld het bedrag dat de ondernemer, vanaf het moment van de vaststelling van zijn onderhoudsverplichting, mag worden geacht te kunnen onttrekken aan de onderneming in de zin als hiervoor omschreven. Dat kan een bedrag zijn ter hoogte van het resultaat voor het lopende jaar (geschat op basis van de resultaten van de afgelopen jaren), maar het kan ook een bedrag aan geschatte onttrekkingen zijn, als niet alle of juist meer middelen aan de onderneming kunnen of zullen worden onttrokken. De omvang van de bedragen dient zodanig te zijn dat de continuïteit van de onderneming niet in gevaar komt. Het ligt op de weg van de ondernemer om inzicht te verschaffen in zijn bedrijfsvoering en actuele financiële positie. Wenselijk zijn niet alleen de stukken waarmee de ondernemer inzicht kan geven in de bedrijfsvoering in de afgelopen jaren, zoals - in ieder geval de drie laatste definitieve - jaarstukken over het verleden (met daarin de balans, de winst- en verliesrekening en toelichting inclusief kasstroomoverzichten, belastingaangiften en -aanslagen), maar ook stukken waarmee hij zijn verwachtingen voor de toekomst kan onderbouwen, zoals bijvoorbeeld concept jaarstukken, prognoses, zoals bijvoorbeeld een liquiditeitsprognose, en voorlopige aanslagen.

Op het bedrijfsresultaat dient de belasting in mindering te worden gebracht. De belastingdruk wordt berekend door de (geschatte) fiscale winst uit onderneming voor het desbetreffende jaar op te nemen onder 68, en verder de posten tot en met 74 in te vullen. Deze exercitie behoeft niet te worden gemaakt in het geval waarin de verrekenbare verliezen ten minste even groot zijn als de geschatte winst. In dat geval is de belastingdruk voor het desbetreffende jaar nihil.

Indien een ondernemer zijn onderneming drijft door middel van een aparte rechtspersoon (en meerderheidsaandeelhouder van een BV of NV is), is in de regel sprake van een salaris en mogelijk reguliere - in de zin van met enige regelmaat terugkerende - dividenduitkeringen. In de alimentatieberekening is in dat geval niet de post bedrijfsresultaat van belang, maar post 41 (loon) of 60 (in geval van jaaropgaaf) en post 96 (reguliere voordelen). Ook hier dient te worden beoordeeld wat de ondernemer vanaf het moment van vaststelling van de onderhoudsverplichting in de toekomst mag worden geacht te kunnen onttrekken aan de vennootschap, in de vorm van salaris of dividend. Zie voor de beoordeling verder het hiervoor opgemerkte.

Aanbevolen worden de volgende publicaties:

- Alimentatie en winst uit onderneming, Trema 1996 nr. 11/12, p. 368
- Alimentatie en de ondernemer: de verhouding tussen winst, kasstromen en draagkracht, EB 2012/11

66. Aftrekbeperkingen

De wet kent een groot aantal aftrekbeperkingen, bijv. 10% van kosten voor voeding, representatie en congressen e.d. (zie ook 77).

67. Investeringsaftrek

Indien door de ondernemer is geïnvesteerd in bedrijfsmiddelen kan naast de afschrijvingen een deel van het investeringsbedrag ten laste van de winst worden gebracht in de vorm van een klein-schaligheids-, energie-, investerings- en milieu-investeringsaftrek. Het gaat om een eenmalige aftrek waarvan de hoogte afhankelijk is van het geïnvesteerde bedrag. Het op te nemen bedrag kan het best

aan de aangifte over een voorgaand jaar worden ontleend, indien aannemelijk is dat voor een zelfde bedrag zal worden geïnvesteerd.

68. Scholingsaftrek

De scholingsaftrek is per 1 januari 2004 vervallen.

69. Fiscale oudedagsreserve

Ondernemers (eenmanszaken, v.o.f.'s en vrijberoepsbeoefenaren) kunnen in beginsel jaarlijks ten laste van de winst uit onderneming een bedrag toevoegen aan hun fiscale oudedagsreserve (FOR). In feite gaat het hierbij om een keuze: wanneer de ondernemer dat bij zijn aangifte verzoekt blijft de toevoeging over het desbetreffende jaar achterwege. Ten aanzien van de omvang van de toevoeging bestaat geen keuzevrijheid. Het bedrag dat kan worden toegevoegd is in de wet vastgelegd als een afgeleide van de winst. De regeling is bedoeld als fiscale tegemoetkoming aan ondernemers die hun financiële middelen in hun onderneming hebben geïnvesteerd en daardoor de mogelijkheid missen hun oudedagsvoorziening extern te financieren. De FOR is overigens geen vrije reserve. De regeling biedt de ondernemer uitstel van de inkomstenheffing over de bedragen die aan de FOR worden toegevoegd. Over het bedrag van de FOR -dit is het totaal van de toevoegingen- moet te zijner tijd de belasting alsnog worden afgerekend voor zover dit bij beëindiging van de onderneming niet wordt aangewend voor de aankoop van een lijfrente. De FOR kan in beginsel niet uitgaan boven het eigen vermogen (het vermogen dat de ondernemer zelf in zijn onderneming gestoken heeft, zie de balans). Om een jaarlijkse toevoeging aan de FOR te kunnen doen moet de ondernemer dus zijn eigen vermogen op peil houden. De (voorlopige) vrijstelling van inkomstenheffing over de gedoteerde bedragen stelt de ondernemer daartoe deels in staat. Het geeft hem extra ruimte om geld in zijn onderneming te steken. Het ondernemingsvermogen kan te zijner tijd worden aangewend om een oudedagsvoorziening te treffen.

Door de vrijstelling van inkomstenheffing over de FOR-dotatie neemt de *actuele* draagkracht van de onderhoudsplichtige ondernemer toe. Dit kan in de draagkrachtberekening in aanmerking worden genomen door de FOR-dotatie hier in te vullen. Voor de opbouw van een redelijke oudedagsvoorziening zal de ondernemer echter geld –bijvoorbeeld het bedrag van de dotatie- in de onderneming moeten steken, hetgeen in de draagkrachtberekening tot uitdrukking kan worden gebracht door een investeringsbedrag bij 134 (overige kosten) op te nemen.

Zie verder 5.5 in de nota 'alimentatie en winst uit onderneming', bijlage 2.

70. Winst uit onderneming

Het saldo van 64 t/m 69 vormt de in aanmerking te nemen winst uit onderneming.

Vervolgens komt daarop in mindering de ondernemersaftrek in 71 t/m 74 waarna de belastbare winst uit onderneming resteert (75).

71. Zelfstandigenaftrek en MKB-winstvrijstelling

De zelfstandigenaftrek, onderdeel van de ondernemersaftrek, geldt voor de ondernemer die aan het urencriterium (ten minste 1225 uur) voldoet en jonger is dan 65 jaar. Indien in de vijf voorafgaande jaren niet meer dan twee maal zelfstandigenaftrek is toegepast wordt deze aftrek verhoogd met de startersaftrek.

De MKB winstvrijstelling is een aftrekpost waarop de ondernemer die aan het urencriterium voldoet (uitzonderingen mogelijk) recht heeft. Voor het bepalen van de hoogte van de MKB winstvrijstelling moet gekeken worden naar de totale winst van alle ondernemingen die een ondernemer heeft. De vrijstelling bedraagt 10% van de winst, nadat deze is verminderd met de ondernemersaftrek.

72. Speur- en ontwikkelingswerkaf trek

Deze aftrek, onderdeel van de ondernemersaftrek, geldt als de ondernemer die aan het urencriterium voldoet en jonger is dan 65 jaar tenminste 625 uur besteedt aan werk dat is aangemerkt als speur- en ontwikkelingswerk.

73. Meewerkaf trek

Deze aftrek, onderdeel van de ondernemersaftrek, geldt voor de ondernemer die aan het uren criterium voldoet en van wie de partner zonder enige vergoeding arbeid in de onderneming verricht.

De aftrek is afhankelijk van het gewerkte aantal uren en wordt uitgedrukt in een percentage van de winst.

74. Stakingsaftrek

De stakingsaftrek, onderdeel van de ondernemersaftrek, is een winstaf trek die wordt verleend bij het staken van een gehele onderneming.

76. Resultaat uit overige werkzaamheden

Het begrip resultaat uit overige werkzaamheden dient ruim geïnterpreteerd te worden. Daaronder vallen o.a. inkomsten die voortvloeien uit enige vorm van arbeid in het economisch verkeer en die niet als belastbaar loon of belastbare winst kunnen worden aangemerkt. In dat geval kunnen geen onbelaste vergoedingen en verstrekkingen worden ontvangen (te denken valt aan: het houden van lezingen, freelance werkzaamheden, politieke functies als lid van gemeenteraad).

Onder resultaat uit overige werkzaamheden valt eveneens het ter beschikking stellen van vermogensbestanddelen aan een eigen onderneming, b.v. het verhuren door een directeur-groootaandeelhouder van een aan hem in eigendom toebehorend pand aan zijn besloten vennootschap.

Alle inkomsten zijn belast en alle kosten (voor zover toegestaan) zijn aftrekbaar.

77. Aftrekbeperkingen

Het resultaat wordt becijferd overeenkomstig de bepalingen voor de winst uit onderneming. Een aantal aftrekposten is echter uitgezonderd, bijvoorbeeld met betrekking tot privé getinte uitgaven. Raadpleeg in het voorkomende geval een belastingalmanak (zie ook 66).

79. Periodieke uitkeringen en verstrekkingen

Dit betreft ondermeer termijnen van lijfrente, pensioenuitkeringen, pensioenverrekenings- en vereveningsuitkeringen, alimentatie en uitkeringen op grond van een vrijwillige AOW- en ANW-verzekering.

80. Aftrekbare kosten

Aftrekbaar zijn kosten tot verwerving, inning en behoud van een periodieke uitkering of verstrekking. Vaak worden deze kosten eenmalig gemaakt in welk geval deze hier niet opgevoerd moeten worden.

82. Eigenwoningforfait

Indien de onderhoudsplichtige een eigen woning bewoont die hem anders dan tijdelijk als hoofdverblijf ter beschikking staat, wordt bij zijn inkomen het eigenwoningforfait geteld. Zie 10e voor het geval de onderhoudsplichtige de woonlasten voor de onderhoudsgerechtigde betaalt.

Gedurende 2 jaar na uiteengaan kan in dat geval aftrek van de eigenaarslasten door de onderhoudsplichtige plaatsvinden en heeft hij per saldo geen bijtelling van het eigenwoningforfait. Na het verstrijken van deze periode en als het woongenot wordt verstrekt in het kader van alimentatieverplichtingen is deze bijzondere regeling niet van toepassing en verschuift de woning naar box III waardoor de onderhoudsplichtige het eigenwoningforfait als alimentatie kan aftrekken.

83. Rente en kosten van schulden in verband met de eigen woning

Door een onderhoudsplichtige betaalde (hypotheek-)rente voor de door hem zelf bewoonde eigen woning (de eigen woning) is op grond van de eigenwoningregeling in de Wet IB 2001 fiscaal aftrekbaar voor zover de (hypotheek)schuld is aangegaan ter verwerving / tot onderhoud van die woning. Voor fiscale partners is het saldo van de belastbare inkomsten uit eigen woning en aftrekbare

kosten een gemeenschappelijk inkomensbestanddeel, zodat zij kunnen kiezen bij wie deze in de aangifte in aanmerking worden genomen.

Het gegeven dat één van de partijen (fiscale partners) metterwoon uit de gemeenschappelijke (50/50) echtelijke woning vertrekt, heeft fiscale gevolgen. Vanaf dat moment zijn partijen immers in de regel geen partners meer in fiscale zin. Dat betekent dat zij, tenzij in het eerste kalenderjaar van hun uiteengaan voor dat jaar nog is gekozen voor fiscaal partnerschap, niet langer onderling in hun aangiften kunnen "schuiven" met de belastbare inkomsten uit eigen woning. Ook zal de woning voor de vertrokken partij niet meer als eigen woning kwalificeren. De Wet IB 2001 biedt op dit laatste punt wel een overgangsregeling die het tijdelijk en onder omstandigheden mogelijk maakt dat degene die de woning metterwoon heeft verlaten, toch nog een beroep kan doen op de eigenwoningregeling en zijn of haar deel van de rente fiscaal in aftrek kan brengen. Ook het eigen woningforfait dient dan voor zijn of haar deel van de woning te worden aangegeven. Indien het ter beschikking stellen van de woning aan de gewezen partner is te beschouwen als het voldoen aan een onderhoudsverplichting (familierechtelijke of dringende morele plicht, mits in rechte vorderbaar), ontstaat een persoonsgebonden aftrekpost tot het bedrag van het eigen woningforfait, zodat per saldo geen bijtelling plaatsvindt. Voor degene die in de woning is achtergebleven, blijft de door hem of haar betaalde rente voor dat deel dat correspondeert met het aandeel in de eigendom van de woning gewoon aftrekbaar. Ook het eigen woningforfait dient voor dat deel te worden aangegeven. Indien het genot van de woning door de vertrokken ex-partner op grond van een onderhoudsverplichting ter beschikking wordt gesteld, dient ook de andere helft van het eigen woningforfait te worden bijgeteld.

In scheidingsituaties komt het regelmatig voor dat alle hypotheeklasten, ook die ten behoeve van de ex-partner mede-eigenaar, door de meest kapitaalkrachtige van de twee worden voldaan. Gelet op de jurisprudentie is verdedigbaar dat voor een ander betaalde hypotheekrente - indien deze betaling als het voldoen aan een onderhoudsplicht kwalificeert - als alimentatie aftrekbaar is bij de onderhoudsplichtige. Bij de onderhoudsgerechtigde is het bedrag als periodieke uitkering belast, waartegenover dan weer de aftrek staat van de door die partij verschuldigde hypotheekrente op grond van de eigenwoningregeling (per saldo dus geen aftrek, maar wel bijtelling van het gehele forfait). Hoewel de aftrek in dit geval voor de onderhoudsplichtige dus niet als hypotheekrenteaftrek wordt genoten, zou deze, zolang daarvoor geen aparte categorie in het bruto model bestaat, in de berekening wel als zodanig kunnen worden meegenomen. Bij het volledig betalen van rente door de partner die in de woning is achtergebleven, verdient het aanbeveling om rekening te houden met de omstandigheid dat in de praktijk – indien geen duidelijkheid bestaat over de vraag of en welke mate wordt voldaan aan een onderhoudsverplichting – de voor een ander betaalde rente niet in aftrek wordt toegelaten.

Toepassing van de overgangsregeling is beperkt tot een periode van twee jaar te rekenen vanaf de datum van gescheiden wonen. Nadien is deze regeling niet meer van toepassing en verschuift de voormalige echtelijke woning, voor degene die de woning niet meer bewoont, naar box III. De (hypotheek)rente voor het eigen deel is dan niet meer fiscaal aftrekbaar. Wel strekt de hypotheekschuld in mindering op de in box III te belasten rendementsgrondslag.

Gelet op de complexiteit van de regeling en de toepasselijkheid van verschillende regels in verschillende situaties verdient het aanbeveling in het voorkomende geval bijvoorbeeld De Vakstudie Inkomstenbelasting 2001 te raadplegen.

Zie 123 voor wat betreft de problematiek van onredelijke woonlast.

LET OP Willekeurige toerekening

Sinds 1 januari 2001 is het mogelijk het saldo van de voordelen uit eigen woning (in het algemeen: de (hypotheek)rente en het eigenwoningforfait) fiscaal willekeurig toe te rekenen aan partners. Willekeurige toerekening betekent dat de partners onderling de percentages kunnen vaststellen zolang ze samen maar 100 % van het saldo in aanmerking nemen. Daarbij is niet van belang wie eigenaar is van de woning of wie de (hypotheek) schuld is aangegaan. Jaarlijks kunnen de partners een nieuwe keuze maken. In het kader van alimentatievaststelling beveelt de werkgroep aan om in het geval de onderhoudsplichtige samenwoont met een verdienende partner, bij de berekening van de woonlasten aan elk van beiden, zowel in het bruto als ook in het netto traject, de helft van de hypotheekrente toe te rekenen. Indien sprake is van een groot

inkomensverschil wordt aanbevolen de fiscale aftrek bij de meest verdienende partner te plaatsen en vervolgens de netto woonlast bij helfte tussen de partners te verdelen.

84. *Periodieke betalingen van erfpacht e.d.*

Dit betreft betalingen voor rechten van erfpacht, opstal of beklemming betreffende de eigen woning. Ook hiervoor geldt hetgeen onder 83 voor de hypotheekrente is opgenomen.

86. *Premies voor lijfrenten*

Premies voor lijfrente ter compensatie van een pensioentekort zijn in bepaalde omstandigheden aftrekbaar.

87. *Premies voor uitkering bij invaliditeit, ziekte of ongeval*

Deze premies zijn geheel aftrekbaar.

88. *Premie WAZ*

De premie Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) is met ingang van 1 juli 2003 afgeschaft. Dit kan leiden tot het afsluiten van dan wel een verhoging van de dekking van een reeds bestaande arbeidsongeschiktheidsverzekering. Met de premie voor een redelijk te achten dekking kan rekening worden gehouden.

90. *Uitgaven voor kinderopvang*

Op grond van de Wet kinderopvang 2005 zijn kosten die niet worden bestreden met de bijdrage van de werkgever in die kosten en met de kinderopvangtoeslag niet meer aftrekbaar.

91. *Buitengewone uitgaven*

Uitgaven wegens o.a. ziekte, invaliditeit, bevalling en overlijden van belastingplichtige, zijn partner en zijn jonger dan 27-jarige kinderen zijn aftrekbaar voor zover de drempel wordt overschreden.

92. *Scholingsuitgaven*

Uitgaven voor het door de belastingplichtige volgen van een opleiding of studie met het oog op het verwerven van inkomen uit werk of woning zijn aftrekbaar voor zover de drempel wordt overschreden.

93. *Persoonsgebonden aftrek*

Bedoeld wordt het saldo van 91 en 92.

LET OP: betaalde alimentatie aan een ex-partner en/of kinderen is ook als persoonsgebonden aftrek aftrekbaar maar wordt niet hier maar bij 139 en 144 e.v. opgevoerd.

94. *Belastbaar inkomen uit werk en woning (I)*

Het saldo van (a) t/m (h), de nummers 64, 75, 78, 81, 85, 89, 90 en 93, vormt de basis voor de berekening van de inkomensheffing in box I.

95. *Inkomensheffing box I*

De inkomensheffing in box I kent een progressief tarief met 4 schijven.

Box II Inkomen uit aanmerkelijk belang

Er is ondermeer sprake van aanmerkelijk belang indien men, al dan niet tezamen met zijn partner direct of indirect voor tenminste 5% van het geplaatste kapitaal aandeelhouder is.

96. Reguliere voordelen

Voordelen die worden getrokken uit tot een aanmerkelijk belang behorende aandelen of winstbewijzen zijn reguliere voordelen. Te denken is aan dividend.

97. Vervallen

101. Inkomstenbelasting box II

De inkomstenbelasting in box II kent een vast tarief van 25%.

Box III Inkomen uit sparen en beleggen

102. *Werkelijke of in redelijkheid te verwerven inkomsten (na aftrek van kosten) uit*

- a. (rechten op) onroerende zaken
- b. (rechten op) bepaalde roerende zaken
- c. rechten op geld (en overige vermogensrechten)
verminderd met de
- d. rente en kosten van schulden.

Weliswaar wordt voor de inkomstenbelasting uitgegaan van een rendement van 4% maar in werkelijkheid kan de opbrengst hoger maar ook lager zijn. Voor de berekening van de draagkracht is in beginsel het werkelijke of in redelijkheid te verwerven inkomen bepalend. Indien blijkt dat het vermogen door een van de wil van de onderhoudsplichtige afhankelijke oorzaak minder opbrengt dan redelijkerwijs te verwachten is, dan wordt een in redelijkheid te verwerven inkomen in aanmerking genomen. Brengt het vermogen meer op dan redelijkerwijs te verwachten is, dan wordt die meerdere opbrengst, die hoger kan zijn dan 4%, in aanmerking genomen.

Onder omstandigheden is interen op het vermogen niet uitgesloten.

Rente en kosten van schulden kunnen van de opbrengst worden afgetrokken voor zover deze schulden redelijk worden geacht, zie ook 18. Ook als er geen positief inkomen uit vermogen is, wordt hier toch het negatief inkomen uit vermogen, de betaalde rente van schulden, opgevoerd en niet onder de streep bij 132.

104. *Rendementsgrondslag*

Het voordeel uit sparen en beleggen wordt gesteld op 4% (forfaitair rendement 109) van het gemiddelde van de rendementsgrondslag aan het begin van het kalenderjaar en de rendementsgrondslag aan het eind van het kalenderjaar (105), voor zover het gemiddelde meer bedraagt dan het heffingvrij vermogen (106), indien van toepassing vermeerderd met de kinder- en/of ouderentoeslag (107).

De waarde van de bezittingen genoemd onder 102a, b en c, verminderd met de waarde van de schulden vormt de rendementsgrondslag voor de bepaling van de belastingheffing. Belastingsschulden en schulden beneden een in de wet vastgelegd bedrag tellen daarbij niet mee.

De wet kent een aantal vrijstellingen, bijv.: bossen, natuurterreinen en landgoederen, voorwerpen van kunst en wetenschap, rechten op roerende zaken verkregen krachtens erfrecht, rechten op kapitaaluitkering die uitsluitend plaatsvinden bij overlijden, invaliditeit, ziekte of ongeval, spaartegoeden e.d. die worden aangehouden ingevolge spaarloon- en premiespaarregeling en maatschappelijke beleggingen zoals bepaalde groene beleggingen en bepaalde leningen aan beginnende ondernemers.

De bezittingen en schulden worden in aanmerking genomen voor de waarde in het economisch verkeer. Voor de bepaling van de waarde kan in beginsel aansluiting worden gezocht bij de aangifte IB die is gedaan onder de Wet IB 2001 en daarop volgende aanslag IB.

106. *Heffingvrij vermogen*

Indien de belastingplichtige een partner heeft, kan het heffingvrij vermogen verdubbeld worden op

gezamenlijk verzoek van een belastingplichtige en zijn partner. Ingeval de belastingplichtige of zijn partner aan het eind van het kalenderjaar als ouder gezag over een minderjarig kind uitoefent, is een verhoging mogelijk.

107. *Ouderen- en kindertoeslag*

Het heffingvrij vermogen wordt verhoogd bij 65 jaar indien de gemiddelde rendementsgrondslag niet hoger is dan een in de wet vastgesteld bedrag. De hoogte van de ouderentoeslag is voorts afhankelijk van de hoogte van het inkomen in box I. Het heffingvrij vermogen wordt eveneens verhoogd met een vast bedrag per minderjarig kind over wie de ouder die aangifte doet het gezag heeft.

110. *Persoonsgebonden aftrek (het niet in box I benutte deel)*

Voor zover de persoonsgebonden aftrek het inkomen uit werk en woning (box I) van het kalenderjaar niet vermindert, vermindert de aftrek het belastbaar inkomen uit sparen en beleggen (box III) van het jaar, maar niet verder dan tot nihil.

112. *Inkomstenbelasting box III, vast tarief van 30%*

De inkomensbelasting van box III kent een vast tarief.

113. *Inkomen voor aftrek inkomensheffing*

Het totaal van 59 of 60, 64, 76, 81, 98 en 103 vormt het inkomen dat hier wordt vermeld. Voor zover op dit inkomen reële kosten drukken die nog niet op deze opbrengst in mindering zijn gebracht, worden deze kosten onder de streep bij de lasten opgenomen.

114. *Inkomensheffing box I en inkomstenbelasting boxen II en III*

Het totaal van de onder 95, 101 en 112 berekende inkomensheffing en -belasting wordt hier vermeld.

115. *Heffingskorting*

De berekende heffing / belasting wordt vervolgens verminderd met de standaardheffingskorting (116). Deze wordt gevormd door het gezamenlijk bedrag van de verschillende heffingskortingen die staan opgesomd onder 8i. De algemene heffingskorting geldt voor iedereen. De arbeidskorting geldt voor ieder die met tegenwoordige arbeid, winst uit onderneming, loon of resultaat uit een werkzaamheid geniet. Zie voor de voorwaarden van de andere kortingen de belastingalmanak.

118. *Onbelast deel vakantiebonnen*

Bij werknemers in sectoren waarin vakantiebonnen worden verstrekt (in de bouw tot 2006) dient, voor zover het niet om een WW-uitkering gaat, de onbelaste waarde van de vakantiebonnen hier opgegeven te worden. Dit onbelaste deel komt niet voor op de jaaropgave van de werkgever. Zie 45 en 60.

119. *Netto inkomen (zie ook 7)*

Indien er sprake is van ander inkomen dat de onderhoudsplichtige tot zijn beschikking krijgt of van inkomen van zijn nieuwe partner die niet geheel in eigen onderhoud kan voorzien (zie bijv. 7 onder g) dient dit inkomen hier netto te worden opgenomen. Dit netto inkomen van de partner dient te worden verhoogd met de eventueel aan deze partner te restitueren inkomensheffing, dat wil zeggen haar inkomensheffing minus de voor deze partner geldende standaardheffingskorting tot maximaal de per saldo door de onderhoudsplichtige verschuldigde inkomensheffing.

121. *Besteedbaar inkomen per maand*

Het besteedbaar inkomen per maand vormt de basis voor de berekening van de draagkracht.

122. *Bijstandsnorm inclusief vakantiegeld*

zie 9.

123. *Woonlasten (zie ook 10).*

Korting wegens onredelijke woonlast

In individuele gevallen zal, gezien de persoonlijke omstandigheden en de woningmarkt ter plaatse, moeten worden beoordeeld of de woonlasten redelijk zijn. Die beoordeling geldt het totaal van de woonlasten; bij een eigen woning met hypotheek het totaal van de netto woonlasten.

De netto woonlasten worden berekend door van de totale bruto lasten het fiscaal voordeel af te trekken. Dit vergt een afzonderlijke tussenberekening: het fiscaal voordeel is de toename van het bedrag bij 95 (de inkomensheffing in box I) die optreedt wanneer de bedragen bij 83 (aftrek hypotheekrente), 84 (periodieke betalingen erfpacht / opstal) en 82 (eigenwoningforfait) tijdelijk op nul gesteld worden. Het gevonden fiscaal voordeel is een bedrag op jaarbasis. Het moet door twaalf worden gedeeld en kan dan worden afgetrokken van de totale bruto woonlasten. De meeste alimentatierekenprogramma's geven het bedrag van de netto rente aan. Hierbij moeten dan nog de premie levensverzekering / aflossing hypotheek en de overige eigenaarlasten worden geteld om de totale netto woonlast te vinden.

Is het totaal van de netto woonlasten onredelijk hoog dan wordt vastgesteld met welk bedrag dit totaal in redelijkheid gekort moet worden. Dit bedrag wordt als korting hier ingevuld.

De fiscale aftrek 'boven de streep' (zie hoofdstuk 4.4) bij 83 (rente), 84 (periodieke betalingen erfpacht / opstal) en 82 (eigenwoningforfait) in verband met de woning blijft ongewijzigd. Voor woonlasten bepleit de werkgroep dus geen 'gelijkheid boven en onder de streep'. Die gelijkheid leidt bij woonlasten alleen tot het beoogde resultaat voor zover alles binnen dezelfde belastingschijf blijft. Blijft de berekening 'boven de streep' door de beperking van de fiscale aftrek steken in een hogere belastingschijf dan vóór de korting, dan wordt het aan de onderhoudsgerechtigde toe te rekenen fiscaal voordeel eigenlijk naar een te hoog belastingtarief berekend. Dit veroorzaakt een onbedoeld nadeel voor de onderhoudsplichtige dat, vooral bij partneralimentatie (methode 'Buijs!'), van aanzienlijke omvang kan zijn.

124. *Ziektekosten (zie ook 11)*

Ziektekosten kunnen uit de volgende posten bestaan:

1. nominale premie basisverzekering ZVW
2. premie aanvullende ziektekostenverzekering
3. eigen risico, indien gerealiseerd en/of aannemelijk gemaakt
4. door werkgever/uitkeringsinstelling afgedragen inkomensafhankelijke bijdrage ZVW
5. op aanslag zelf betaalde inkomensafhankelijke bijdrage ZVW
6. zelf betaalde, niet vergoede medische kosten.

Daarop strekt in mindering de van de belastingdienst ontvangen zorgtoeslag.

Iedereen die als verzekerde heeft te gelden voor de ZVW en een zogenaamd bijdrage-inkomen geniet, is daarover een inkomensafhankelijke bijdrage ZVW verschuldigd (met uitzondering van terbeschikkingstellinginkomsten in de zin van artikel 3.91 en 3.92 Wet IB 2001). De hoogte van deze bijdrage, een percentage van het bijdrage-inkomen, wordt voor werknemers en een deel van de uitkeringsgerechtigden (zoals in het geval van de Anw, WW, WIA/WAO en Wwb) jaarlijks vastgesteld. De werkgever of uitkeringsinstelling draagt deze bijdrage rechtstreeks af aan de Belastingdienst. Voor personen die inkomsten uit vroegere dienstbetrekking, winst uit onderneming, resultaat uit overige werkzaamheden en belastbare periodieke uitkeringen en verstrekkingen ontvangen, wordt de inkomensafhankelijke bijdrage afzonderlijk (op een lager percentage) vastgesteld. Deze bijdrage wordt op aanslag door de Belastingdienst geheven. De inkomensafhankelijke bijdrage is verschuldigd over het zogenaamde bijdrage-inkomen tot een jaarlijks vast te stellen maximum. Deze bijdrage is fiscaal belast.

De inkomensafhankelijke bijdrage is tijdelijk verlaagd tot 0% voor diegenen die rechtstreeks alimentatie ontvangen van de ex-partner, maar alleen indien men in 2005 al alimentatie ontving. De maatregel is bedoeld als overgangsmaatregel voor een periode van 12 jaar.

Als men na 1 januari 2006 voor het eerst alimentatie ontvangt van de ex-partner dan geldt het lage bijdragepercentage zoals dat geldt voor personen die inkomsten uit vroegere dienstbetrekking, winst

uit onderneming, resultaat uit overige werkzaamheden en belastbare periodieke uitkeringen en verstrekkingen ontvangen. Wordt de alimentatie aangevuld met een Wwb-uitkering (bijstandsuitkering), ongeacht het moment waarop deze uitkering voor het eerst is verstrekt, dan geldt het reguliere tarief. In dat geval bestaat dan ook recht op vergoeding van de inkomensafhankelijke bijdrage.

125. Premie voor uitkeringen bij ziekte, ongeval of invaliditeit / (de WAZ is per 1 juli 2003 afgeschaft) / oudedagsvoorziening / nabestaandenpensioen

Bedoeld zijn de volgende premies:

- ter reparatie van het WAO/WIA-gat, ter dekking van een pensioenbreuk en ter dekking van het nabestaandenpensioengat voor zover door de werknemer zelf getroffen en betaald;
- ter dekking van ziekte gedurende het eerste jaar en arbeidsongeschiktheid nadien van een zelfstandige en een directeur-grotaandeelhouder (DGA) van een BV;
- voor de opbouw van een pensioen van een zelfstandige, ook bijvoorbeeld een levensverzekering met een lijfrenteclausule.

Ter toelichting dient nog het volgende. Een DGA is niet verzekerd voor de werknemersverzekeringen indien hij, al dan niet tezamen met zijn echtgenoot, 50% of meer 'aandeelstemmen' in de algemene vergadering van aandeelhouders kan uitbrengen.

Zowel ingeval er sprake is van een eenmanszaak als in geval van een besloten vennootschap zal de ondernemer zich privé moeten verzekeren voor de risico's van arbeidsongeschiktheid (ziekte/invaliditeit).

De premie voor een oudedagsvoorziening, gesloten omdat men een deel van zijn pensioen vanwege pensioenverrekening dan wel -verevening mist, wordt in beginsel niet als noodzakelijke last beschouwd.

De opgegeven premies dienen redelijk te zijn in relatie tot het huidig inkomen en de al getroffen andere voorzieningen. Daarnaast kan ook een rol spelen het feit dat de onderhoudsplicht in beginsel in duur beperkt is.

126. Kosten kinderopvang

Reële, noodzakelijke kosten van kinderopvang gemaakt om het inkomen te verwerven, worden na aftrek van de werkgeversbijdrage en de kinderopvangtoeslag volledig bij de berekening van het draagkrachtloos inkomen betrokken.

127. t/m 131. Diverse lasten

zie 13 t/m 17

132. Aflossing van schulden

zie 18

Bedoeld zijn schulden die voor zover redelijk in aanmerking zijn genomen bij de bepaling van het werkelijk inkomen in box III en de rendementsgrondslag (103 en 104). De verschuldigde rente is reeds in mindering gebracht op de inkomsten via 102d en dient hier dus niet nogmaals in aanmerking te worden genomen.

133en 134. Herinrichtingskosten en Overige kosten en advocaatkosten

zie 19 en 20

135. Draagkrachtloos inkomen

De som van de in aanmerking te nemen lasten, inclusief de bijstandsnorm, wordt draagkrachtloos inkomen genoemd. Het is het gedeelte van het inkomen dat geen draagkracht oplevert.

136. Draagkrachtruimte

Het draagkrachtloos inkomen wordt afgetrokken van het besteedbaar inkomen. Wanneer het saldo positief is wordt dit draagkrachtruimte genoemd. Deze draagkrachtruimte wordt in een bepaalde verhouding, die vastligt in het draagkrachtpercentage tussen onderhoudsplichtige en onderhoudsgerechtigde(n) verdeeld.

137. Draagkrachtpercentage

Van de gevonden draagkrachtruimte wordt een bepaald percentage, het draagkrachtpercentage, beschikbaar geacht voor alimentatie. Is sprake van kinderalimentatie dan bedraagt dit percentage 70. Voor partneralimentatie bedraagt dit 45 wanneer de onderhoudsplichtige een gezin onderhoudt en 60 voor een alleenstaande onderhoudsplichtige. 'Gezin' wordt hier ruim opgevat: ieder die niet alleenstaande is heeft een gezin. Hieronder valt dus niet alleen de getrouwde onderhoudsplichtige maar ook degene die samenwoont en ook de alleenstaande ouder die geen partner heeft maar wel een of meer kinderen verzorgt.

LET OP Nieuwe partner

De samenwoning met een nieuwe partner wordt, indien die partner in eigen onderhoud kan voorzien, bij de keuze van het te hanteren draagkrachtpercentage buiten beschouwing gelaten. Zie 7 onder g.

Voor de netto methode gelden andere draagkrachtpercentages (zie 23).

138. Alimentatie voor een eerdere ex-partner

Met uitzondering van het geval dat sprake is van kinderalimentatie (die immers voorrang heeft boven alle andere onderhoudsverplichtingen), moet de eerder vastgestelde alimentatie voor een ex-partner in beginsel als vaststaand worden meegenomen¹⁶.

De werkgroep beveelt thans aan om de partneralimentatie hier af te trekken en niet meer vóór de berekening van het besteedbaar inkomen. De overweging daarbij is dat een draagkrachtberekening wordt gemaakt ter vaststelling van hetgeen de onderhoudsplichtige kan bijdragen, ongeacht of er één of meer ex-partners en/of kinderen uit één of meer huwelijken zijn en dat de draagkracht en het fiscaal voordeel geheel ten goede dient te komen aan de onderhoudsgerechtigden.

139. Voordeel in verband met alimentatie eerdere ex-partner

Betaalde partneralimentatie is geheel aftrekbaar voor de inkomstenbelasting. Deze aftrek wordt thans niet meer vóór de berekening van de belasting ingevuld. Het fiscaal voordeel dat de onderhoudsplichtige door deze aftrek geniet, werkt dus niet meer door in het besteedbaar inkomen en de draagkrachtruimte maar komt thans dus geheel ten goede aan de onderhoudsgerechtigden.

Vb: stel de alimentatie voor de eerste ex-partner bedraagt € 1.000 per maand (€ 12.000 per jaar), de man valt met € 5.000 per jaar onder het hoogste belastingtarief, thans 52 % en met het restant van € 7.000 onder het lagere tarief van thans 42 %. Het belastingvoordeel bedraagt respectievelijk € 2.600 en € 2.940, derhalve in totaal een belastingvoordeel van € 5.540. Dit laatste bedrag dient hier bij 139 te worden ingevuld. De netto alimentatie bedraagt dan € 2.400 (€ 5.000 - € 2.600) + € 4.060 (€ 7.000 - € 2.940) = € 6.460.

140. Beschikbaar voor kinderalimentatie (uit huidige of eerder huwelijk) en partneralimentatie

Indien zowel kinderalimentatie als partneralimentatie wordt gevraagd, moet de ruimte verdeeld worden. Op grond van artikel 1:400 van het Burgerlijk Wetboek heeft kinderalimentatie voorrang boven alle andere onderhoudsverplichtingen. Er is dan alleen ruimte voor partneralimentatie als het bedrag van 140 hoger is dan de verzochte kinderalimentatie, dan wel hoger is dan het bedrag van de vastgestelde totale behoefte en de eventueel geldende kinderalimentatie voor kinderen uit een eerder huwelijk.

¹⁶ HR 11 september 1992, NJ 1992, 745

141. *Kinderalimentatie*

Indien vaststelling van kinderalimentatie is verzocht moet, voor zover dit tussen partijen in geschil is, de behoefte van de kinderen worden vastgesteld. Zie hiervoor hoofdstuk 3.2, en de in de bijlage 'tarieven en tabellen' onder 28 opgenomen tabel 'kosten van kinderen' met toelichting. Het totale voor de kinderen te betalen bedrag wordt ingevuld, uiteraard tenzij de draagkracht reeds voor dat bedrag ontoereikend is. In het laatste geval wordt de bijdrage voor de kinderen in overeenstemming met de draagkracht vastgesteld en is er geen ruimte meer voor partneralimentatie.

Zie 26 voor de prioriteit van kinderalimentatie.

Indien er kinderen uit twee huwelijken zijn, wordt de geldende kinderalimentatie hier afgetrokken tenzij de draagkracht te gering is om in de behoefte van alle kinderen te voorzien, in welk geval de ruimte over alle kinderen gelijk wordt verdeeld tenzij er een aantoonbaar verschil in behoefte is¹⁷.

Is er voldoende ruimte om in de behoefte van alle kinderen te voorzien dan worden de geldende en de vast te stellen kinderalimentatie hier ingevuld.

Ook indien geen kinderalimentatie moet worden vastgesteld, wordt de geldende kinderalimentatie hier ingevuld.

142. *Voordeel in verband met uitgaven voor levensonderhoud van kinderen*

Indien de totale bestedingen voor een kind (bijdrage vermeerderd met andere bestedingen zoals eventuele kosten voor een omgangsregeling met dat kind) ten minste een jaarlijks vast te stellen bedrag per kwartaal (zie nr. 29) bedragen, heeft de onderhoudsplichtige gewoonlijk recht op een persoonsgebonden fiscale aftrek. Deze aftrek wordt thans niet meer vóór de berekening van de belasting ingevuld. Het fiscaal voordeel dat de onderhoudsplichtige door deze aftrek geniet, werkt dus niet meer door in het besteedbaar inkomen en de draagkrachtruimte maar komt thans dus geheel ten goede aan de onderhoudsgerechtigden.

Is de gevonden draagkracht zo laag dat het per kind aan alimentatie toe te wijzen bedrag, vermeerderd met de omgangskosten per kind, beneden het jaarlijks vast te stellen bedrag per maand (zie nr. 29) blijft, dan heeft dit tot gevolg dat er geen recht op persoonsgebonden aftrek wegens kinderalimentatie bestaat.

Er bestaat alleen recht op deze aftrek in het jaar waarin de kosten (voor bezoek) zijn gemaakt en/of de onderhoudsbijdrage is betaald.

143. *Resteert voor partneralimentatie*

Het bedrag dat resteert is hetgeen de onderhoudsplichtige geacht wordt voor partneralimentatie te kunnen missen. Er kan echter veelal een hoger bedrag aan alimentatie worden opgelegd omdat het door de onderhoudsplichtige te behalen fiscaal voordeel bij het thans gevonden bedrag wordt opgeteld.

Dit belastingvoordeel ontstaat doordat betaalde partneralimentatie in beginsel integraal aftrekbaar is voor de inkomensheffing. Deze aftrek levert de onderhoudsplichtige een belastingbesparing op. Betaling van het gevonden bedrag genereert een fiscaal voordeel waarvan de omvang bepaald wordt door de percentages van de belastingschijven waarin de aftrek wordt gerealiseerd. Deze belastingbesparing wordt geheel aan de onderhoudsgerechtigde toegerekend. Dit betekent dat het bedrag dat de onderhoudsplichtige kan missen met de belastingbesparing wordt verhoogd.

Berekening bruto alimentatie

Algemeen

De becijferde netto partneralimentatie is één van de persoonsgebonden aftrekposten. Omdat het belastingvoordeel bij de netto partneralimentatie wordt opgeteld, verhoogt ook dit belastingvoordeel de persoonsgebonden aftrek. Bij de berekening van het belastingvoordeel moet de netto partneralimentatie gebruteerd worden. Dat houdt in dat moet worden nagegaan hoeveel er bruto in het concrete geval nodig is om de netto alimentatie te kunnen betalen. Dit bruto bedrag is de alimentatie inclusief belastingvoordeel.

De brutering vindt plaats in dezelfde volgorde waarin de persoonsgebonden aftrek op het belastbaar inkomen in mindering wordt gebracht. Daarom moet eerst worden gekeken naar box I. Is het

¹⁷ HR 13 december 1991, NJ 1992, 178

belastbaar inkomen in box I minus de te betalen belasting in box I (met andere woorden, wat er netto in box I overblijft) lager dan de gecijferde netto partneralimentatie, dan wordt voor het surplus gecijferd of dit netto uit box III kan worden gehaald. Is ook het belastbaar inkomen uit sparen en beleggen (box III) minus de daarover te betalen belasting ontoereikend om het resterende deel van de netto alimentatie op te brengen, dan moet tot slot in box II worden nagegaan welk deel van het bruto inkomen nodig is om dat resterende deel te voldoen. De som van de gevonden bruto bedragen geeft de partneralimentatie inclusief belastingvoordeel.

Het bedrag dat de onderhoudsplichtige volgens het gekozen berekeningssysteem voor zichzelf moet overhouden wordt hierdoor niet aangetast.

Als er bij 139 en 142 al belastingvoordeel is berekend, kunnen de bij 94, 100 en 111 gevonden bedragen niet zonder meer worden aangehouden. Door de verhoging van de persoonsgebonden aftrek op grond van 138 en 141 kan het belastbaar inkomen in box I, III en/of II immers gewijzigd zijn.

144. Wordt er minder netto partneralimentatie gevonden dan het netto inkomen in box I (d.w.z. het belastbaar inkomen in box I minus de inkomensheffing in box I) dan vindt de gecijfering van het aan de alimentatiegerechtigde toe te rekenen belastingvoordeel geheel plaats in box I (volgens het stappenschema van Buijs). De boxen III en II blijven in dat geval buiten beschouwing.

145. Wordt meer netto partneralimentatie gevonden dan het hiervoor bedoelde netto inkomen in box I, dan dient ook het belastingvoordeel in (eerst) box III te worden gecijferd. Dit belastingvoordeel wordt gevonden door

- a) als de resterende netto alimentatie hoger is dan wat netto overblijft in box III: de in box III te betalen belasting te nemen;
- b) als de resterende netto alimentatie lager is dan wat netto overblijft in box III: de resterende netto alimentatie te vermenigvuldigen met het in box III te betalen percentage gedeeld door 100 verminderd met dat percentage.

Het aldus gecijferde belastingvoordeel in box III dient te worden opgeteld bij het onder 144 gecijferde bedrag, te weten de netto partneralimentatie vermeerderd met het belastingvoordeel in box I.

146. Wordt er meer netto partneralimentatie gevonden dan meergenoemd netto inkomen in box I en het netto inkomen in box III, dan wordt tenslotte gecijferd welk belastingvoordeel in box II wordt behaald.

Dit belastingvoordeel wordt gevonden door de resterende netto alimentatie te vermenigvuldigen met het in box II te betalen percentage gedeeld door 100 verminderd met dat percentage.

De bruto partneralimentatie is in dat geval de som van de netto partneralimentatie vermeerderd met het belastingvoordeel in box I, het gecijferde belastingvoordeel in box III en het gecijferde belastingvoordeel in box II.

LET OP Het is mogelijk dat er meer belastingvoordeel wordt berekend dan er in feite gerealiseerd kan worden. Bij het berekenen van het voordeel is er immers geen rekening mee gehouden dat een deel van de belasting door de heffingskorting niet betaald hoeft te worden. Aan het slot van de berekening moet daarom nog worden nagegaan of er moet worden gecorrigeerd voor de heffingskorting. Die correctie moet de omgekeerde weg afleggen, dus beginnen in box II, dan eventueel verder met box III en eindigen in box I.